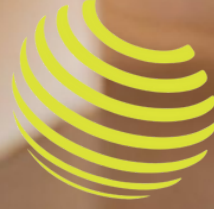

HSE akademi
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK • KALİTE • İSG

ITGT
Consultancy

ESG EL KİTABI

MİNE ÖZÜM
GÜZELTOPRAK

CANTEKİN
ERTEKİN

ESG EL KİTABI

1. Sürdürülebilirlik Tanımı

- 1.1. Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi
- 1.2. Sürdürülebilirlik Derecelendirilmesi
- 1.3. Sürdürülebilirlik Raporlaması
- 1.4. Önceliklendirme Analizi / Önemlilik Matrisi
- 1.5. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

2. Çevresel Kategori

- 2.1. Çevre Yönetim Sistemi
- 2.2. İklim Değişikliği
- 2.3. Atık Yönetimi
- 2.4. Karbon Yönetimi ve Hesaplaması
- 2.5. Enerji Yönetim Sistemi
- 2.6. Yaşam Döngüsü ve Analizi
- 2.7. Yenilenebilir Enerji
- 2.8. Hidrojen ve Çeşitleri

3. Sosyal Kategori

- 3.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluk
- 3.2. Paydaş Analizi
- 3.3. Etik
- 3.4. İnsan Hakları
- 3.5. Rüşvet ve Yolsuzluk
- 3.6. İş Sağlığı ve Güvenliği
- 3.7. Eğitim
- 3.8. Döngüsel Ekonomi
- 3.9. SA8000 Sosyal Sorumluluk Standardı

4. Yönetişim Kategorisi

- 4.1. Yönetişim
- 4.2. İyi Yönetişim
- 4.3. İyi Yönetişim İlkeleri
- 4.4. Yönetişimin Altı İşlevi
- 4.5. Kurumsal Yönetişim
- 4.6. Sürdürülebilir Tedarikçi Yönetimi
- 4.7. Risk ve Fırsat Yönetimi
- 4.8. Sürdürülebilirlik Stratejisi Belirleme

1. Sürdürülebilirlik Tanımı

Sürdürülebilir olmak, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılamak olarak tanımlanır. "Sürdürülebilir iş", John Elkington tarafından 1997 yılında yayınlanmış olan "Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century" isimli kitabı ile 21. Yüzyıldaki işletmelere yeni yönetim paradigması olarak sunulmuştur. John Elkington'a göre ekonomik refah, çevresel kalite ve sosyal adaletin "üçlü alt sınırına" ulaştığında iş sürdürülebilirdir. Ekonomik, çevresel ve sosyal olarak tanımlanan üçlü alt sınır, "Triple Bottom Line" olarak ve aynı zamanda TBL, 3Ps olarak adlandırılır ve işletmenin çevresinde yer alan unsurların organizasyondan asgari beklentilerini ifade etmektedir.

Çevresel sürdürülebilirlik, doğal kaynakların ve ekosistemlerin korunması ve yenilenebilir kaynakların kullanımını teşvik etmekle ilgilidir.

Sera gazı etkileri, karbon ayak izi, iklim değişikliği riskleri, enerji yönetimi, doğal kaynak kullanımı ve yönetimi, hava ve su kirliliği, su kıtlığı, tehlikeli ve tehlikesiz atık yönetimi, biyoçeşitlilik, yenilenebilir enerji, temiz teknolojiler, döngüsel ekonomi, çevresel mevzuata uyum gibi kriterler bu başlık altında toplanabilir. Ekonomik sürdürülebilirlik, kaynakların etkili bir şekilde yönetilmesini ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayacak kadar kaynakların korunmasını amaçlar. Finansal politikalar, yönetici ve hissedarlar arasındaki uyum, yönetim kurulunun bağımsız yapısı, yönetim kurulunun çeşitliliği ve sorumluluğu, şeffaflık ve raporlama, mülkiyet hakkının korunması gibi konular bu başlık altında toplanabilir.

Bahsedilen üçlü alt sınırın organizasyonların içinde var edilmesi, yedi boyutlu olarak düşünerek devrim yapmayı gerektirir. (Tablo.1)

Tablo.1 Yedi Sürdürülebilir Devrim

	<i>ESKİ PARADİGMA</i>	<i>YENİ PARADİGMA</i>
<i>PAZARLAR</i>	UYUM	REKABET
<i>DEĞERLER</i>	SERT	YUMUŞAK
<i>ŞEFFAFLIK</i>	KAPALI	AÇIK
<i>YAŞAM DÖNGÜSÜ TEKNOLOJİSİ</i>	ÜRÜN	FONKSİYON
<i>ORTAKLIKLAR</i>	TAHRİBAT	SİMBİYOTİK
<i>ZAMAN</i>	DAHA GENİŞ	DAHA UZUN
<i>KURUMSAL YÖNETİM</i>	DIŞARIDA TUTMA	DAHİL ETME

Tablo 1'de yer alan pazarlar devrimi, yeni bakış açısı olan rekabetin piyasalarda büyük ölçüde deprem etkisi yaratacağını anlatmaktadır. Rekabet ortamındaki piyasa koşullarını öngörebilen işletmelerin ayakta kalabileceği düşünülmektedir. Değerler devrimi ile anlatılmak istenen insani ve toplumsal değerlerdir. Toplumu oluşturan insanların değerleri, bir diğer insanı bireysel düzeyde etkilediği gibi, işletmeleri de etkilemektedir. Bu nedenle işletmeler, organizasyonlarında yer alan insanlara ve faaliyetini sürdürmüş olduğu topluma karşı sorumludur. İşletme ile toplum arasında sosyal bir sözleşme söz konusudur. İşletme ile toplum arasındaki sosyal nitelikli sözleşme işletmenin toplum tarafından yasalar ve yönetmelikler ile oluşturulan bir çerçeve içinde faaliyette bulunmak zorunda kaldığı ve her iki tarafın da birbirlerinin beklentilerini yerine getirme konusunda karşılıklı anlayış göstermesi şeklinde açıklanmaktadır.

Diğer devrimleri uygulayabilmenin temelinde şeffaflık yatmaktadır ve iş hayatının önemli faktörlerinden birisi haline gelmektedir. İş dünyasında yer alan işletmeler, önceliklerini, taahhütlerini ve faaliyetlerini şeffaf biçimde paylaşabildiği ölçüde bu devrimi yerine getirmiş olacaktır. Böylelikle, toplum ve insani değerlere önem verecek, verdiği değeri gösterecek, paydaşlarını kapsayan faaliyetleri ön plana çıkacak ve rekabet ortamında ihtiyacı olan bilgiye erişebilecek ve erişilmesini sağlayacaktır. Yaşam döngüsü devrimi, işletmelerin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerinde yalnızca kontrol bölgeleri olmadığını aynı zamanda etki alanlarına da sahip olduğunu göstermektedir. İşletmeler tarafından üretilen ürünün veya gerçekleştirilen herhangi bir faaliyetin meydana getirilmesi esnasında çevresel, sosyal ve ekonomik etmenlerle etkileşim halinde olduğu gibi, aynı zamanda kullanılan hammaddelerin elde edilme yöntemlerini, temin edilmesini ve ürünün atık haline gelip doğada yok oluşuna kadar yani beşikten mezara denilen döngüyü kapsamaktadır. Bu devrim ile birlikte tedarik zincirleri, yaşam döngüsü bakış açısı ile güncellenmek zorundadır ve tüm döngünün çevresel, sosyal ve ekonomik etmenlere etkide bulunduğu göz önüne alınması gerekmektedir.

Ortaklıklar devrimi, işletmelerin sürdürülebilir bir iş düzeninde var olabilmelerini sağlamak için tek başlarına hareket etmek yerine tüm paydaşları ile ilişki halinde olduğunu ve bu ilişki yönetiminin ön plana alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Kuruluşun bağlamı kapsamında kuruluşun ilgili taraflarını yani paydaşlarını ve onların beklentilerini göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Böylelikle işletmeler faaliyetlerini sürdürmek için ilişki içinde yer aldığı paydaşlarını tanımlamaktadır. Bu çerçevede Edward Freeman yayınladığı ilk çalışmalarda işletmelerin paydaşlarını tedarikçiler, müşteriler, çalışanlar, hissedarlar ve yerel toplumu kapsadığını belirtmektedir. Donaldson ve Pereston tarafından geliştirilen Paydaş Kuramı çerçevesinde geliştirilen paydaş modelinde işletmelerin paydaşları ile iki yönlü bir etkileşim halinde olduğunu göstermiştir. Bu modeldeki iki yönlü etkileşime göre her paydaş grubu, işletme ile hem girdi sağlama hem de çıktılardan etkilenme şeklindedir. Bu anlamda yeni paradigmanın simbiyotik yani karşılıklı olarak fayda elde edilen bir etkileşim olacağı şeklinde yorumlanabilir.

Diğer devrim olan zaman, zamanın yönetimi olarak nitelendirilmektedir. İşletmelerin daha geniş bir perspektif ve vizyon ile daha uzun zamanı kapsayacak planları olması ve yatırımlarını, stratejik kararlarını alırken bu doğrultuda ileri görüşlü olarak yaklaşım sağlamaları anlamını taşımaktadır.

Son devrim olan kurumsal yönetim, üçlü alt sınırı işletmelerin yönetim kurullarının gündem maddesine taşımayı amaçladığı gibi, yönetim biçiminin sistematik ve kurumsal olarak güncellenmesini, paydaşların, hissedarların ve menfaat sahipleri arasındaki dengeyi yeniden yapılandırmayı anlatmaktadır. Bu durum, işletmenin üçlü alt sınıra olan etikleri arasında denge kurmasını da beraberinde getirmektedir.

1.1.Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi

Sürdürülebilirlik yönetim sistemi kurmak, bir organizasyonun ekonomik, çevresel ve sosyal alanlarda sürdürülebilirlik performansını yönetmesine odaklanan stratejik yaklaşımı ifade eder. Sürdürülebilirlik çalışmalarını standart hale getirebilmek adına sistematik yaklaşım ve çerçeve oluşturmanın faydaları aşağıdaki gibidir.

- Kuruluş içinde sistemler, iş süreçlerini standartlaştırarak ve optimize ederek daha etkin ve verimli bir çalışma ortamı oluşturur. Bu, kaynakların daha etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar.
- Sürdürülebilirlik raporlaması yapılabilmesi için bir araya gelmesi gereken bir çok veri ve bilginin sistematik olarak toplanması ve yönetilmesi için alt yapı oluşturur.
- Sürdürülebilirlik raporlamasının temeli olan “öncelik analizi” yapılabilmesi için farklı süreç yöneticilerinin bir araya gelerek sistematik çalışmalar yapmasına yardımcı olur.
- Belirlenmiş sistemler, hataların ve risklerin azaltılmasına yardımcı olabilir. Standart prosedürler ve kontroller, iş süreçlerindeki potansiyel hataları önceden tanımlamaya ve düzeltmeye olanak tanır.
- Sürdürülebilirlik çalışmaları için organizasyon içinde görev tanımlamaları yapılmasına yol gösterir.
- Sürdürülebilirlik yönetim sistemi, organizasyonların uzun vadeli stratejik hedefler belirlemelerine yardımcı olur. Sürdürülebilirlik, gelecek nesiller için kaynakları koruma ve organizasyonun sürdürülebilir bir şekilde büyümesini sağlama amacını taşır.

- Sürdürülebilirlik çabalarına katılım, çalışanların motivasyonunu artırabilir. Çalışanlar, sosyal ve çevresel sorumlulukları olan bir şirkette çalışmanın gururunu yaşayabilir ve bu, şirket içinde bir pozitif çalışma kültürü oluşturabilir.
- Birçok ülkede çevresel ve sosyal sorumlulukları düzenleyen yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik yönetim sistemi, bu yasal gereksinimlere uyum sağlamak ve organizasyonun itibarını korumak için bir çerçeve sunar.
- Sürdürülebilirlik, tüketiciler, yatırımcılar ve iş ortakları arasında giderek daha önemli hale gelmektedir. Sürdürülebilirlik çabaları, müşteri sadakati kazanmak, yeni pazarlara açılmak ve yatırımcıların dikkatini çekmek için bir rekabet avantajı sağlayabilir.
- Sürdürülebilirlik yönetim sistemi, bir organizasyonun çevresel etkilerini değerlendirip azaltılmasına olanak tanır. Bu, enerji kullanımını optimize etmek, atık miktarını azaltmak ve karbon ayak izini küçültmek gibi önlemleri içerir. Bu sayede çevresel sürdürülebilirliği destekler ve doğal kaynakları daha etkili bir şekilde kullanmayı sağlar.

1.1.1.Kuruluşun Bağlamı ve Tanımı

ISO tarafından yayınlanan “Yüksek Seviyeli Yapı” (Annex SL) bakış açısı ve Planla – Uygula – Kontrol Et - Önlem Al (PUKÖ) döngüsü yaklaşımı sürdürülebilirlik yönetim sistemi kurulumunda temel olarak alınır.

Öncelikli olarak sistemin kurulacağı kuruluşun çerçevesi belirlenir. Bu bağlamda işletmenin faaliyetleri ve faaliyet göstermiş olduğu lokasyonların tanımlanması ile birlikte iç ve dış çevre analizi yapılır. İç çevre, kuruluşun misyonu, vizyonu, değerleri, varlıkları, işleyişi, kültürü, güçlü ve zayıf yönleri gibi unsurları kapsar.

Dış çevre ise ekonomik, politik, sosyal, teknolojik, çevresel ve yasal faktörlerin yanı sıra sektörel trendler, pazar dinamikleri, rekabet durumu gibi unsurları içerir.

Kuruluşun faaliyetleri ve kararları üzerinde etkiye sahip olan ve faaliyetlerinden etkilenen tüm paydaşlar tanımlanarak, işletme ile arasındaki ilişki detaylandırılır.

Bağlamın belirlenmesi, kuruluşun dış dünyayla etkileşimini ve rekabet avantajlarını anlamasına yardımcı olur. Bu analizler, organizasyonun sürdürülebilirlik stratejilerini geliştirmesine ve uygun kararlar almasına olanak sağlar.

1.1.2.Liderlik

Tüm yönetim sistemlerinde olduğu gibi, sistemin kuruluşu ve sürekliliği üst yönetimin liderliği ile sağlanır. Üst yönetim tarafından oluşturulmuş olan politikalar sistemin pusula görevini yerine getirir. Sürdürülebilirlik yönetim sistemi kapsamında oluşturulması gereken politikalara örnek olarak; sürdürülebilirlik politikası, iş etiği politikası, insan hakları politikası, rüşvet ve yolsuzluk politikası, sürdürülebilir tedarik zinciri politikası, çevre politikası, iş sağlığı ve güvenliği politikası, kurumsal sosyal sorumluluk politikası, iklim değişikliği politikası verilebilir.

Kurumsal olarak görev, yetki ve sorumlulukların tanımlanması aşamasında ise tüm çalışanların sürdürülebilirlik yönetim sistemi kapsamında görev tanımlarının belirgin hale getirilerek, çalışanlara gerekli eğitimler aracılığı ile iletilmeli ve performans yönetim sistemi dahilinde değerlendirilmelidir.

1.1.3.Planlama

Operasyonel olarak gerçekleştirilecek çalışmalar için, ilk adım risk ve fırsat değerlendirme çalışması olmalıdır. Bu amaçla yapılan tüm çalışmalar planlama çalışmalarının temelini oluşturur. Sürdürülebilirlik risk ve fırsat değerlendirmesi, sürdürülebilirlik raporlamasında yapılması gereken önceliklendirme analizini de kapsamaktadır. Risk ve fırsat çalışmalarında değinilmesi gereken başlıca konular arasında iklim değişikliği, sosyal sorumluluk, çalışma koşulları, çalışan hakları, iş sağlığı ve güvenliği, tedarik zinciri gibi temel konular bulunur. Kuruluşun önceliklendirme analizine göre seçmiş olduğu tüm konu başlıklarında risk ve fırsatlar değerlendirilmelidir. Bu doğrultuda operasyonel olarak yapılması gereken tüm çalışmalar tanımlanır ve dokümanite edilir.

Yasal yükümlülükler operasyonel olarak takip edilmesi ve uygulanması gereken konu başlıklarının içindedir. Sürdürülebilirlik çalışmaları ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası boyutta tüm mevzuat listelenerek, güncelliğinin sağlanması gerekmektedir. Planlama aşamasından sürdürülebilirlik yönetim sistemi için amaç ve hedeflerin de belirlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda aşağıda yer alan konu başlıkları gözden geçirilerek, takip metrikleri oluşturulabilir.

- Yasal düzenlemeler
- Paydaş analizi
- Çevresel boyut – etki değerlendirmesi
- Sürdürülebilirlik Standartları ve Kılavuzlar
- Ölçülebilir ve Zaman-Bağlı Hedefler Belirleme
- İnovasyon ve Teknolojiyi Kullanma
- İç İletişim ve Eğitim
- Sosyal Etki Analizi
- Bütünlük ve Uyum

1.1.4.Destek

Yönetim sisteminin kurulumu, uygulanması, sürekliliği ve performansının iyileştirilmesi açısından kaynakların tanımlanması önemlidir. Kaynaklar olarak anlatılmak istenen başta maddi kaynaklar olduğu kadar aynı zamanda insan, bilgi ve sistem için gerekli olan tüm alt yapı kaynaklarıdır.

Tüm paydaşların sistem hakkındaki farkındalık ve yeterlilik düzeylerinin tanımlanması ve performansın sürekliliği açısından gelişimlerinin takip edilmesi için gerekli çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

Kuruluşun kurumsal bilgisinin veya hafızasının korunması da oldukça önemlidir. Bu noktada bilgi yönetiminin eksiksiz olması açısından dokümantasyon yönetimi için alt yapı ve yetkiler tanımlanmalıdır.

1.1.5.Operasyon

PUKÖ döngüsü bakış açısını ile ilerlediğimizde, uygulama basamağına gelmiş bulunuyoruz. Planlama aşamasından tanımlanmış olan tüm risklerin ortadan kaldırılması ve hayata geçirilmesi için gerekli olan çalışmaların tüm süreçlere entegre edilmesi için göz önünde bulundurulması gereken üç ana başlık vardır. Bunlar çevresel, sosyal ve yönetişimdir.

Tedarik zincirinde yer alan tüm faaliyetlerin çevresel, sosyal ve yönetsel anlamda sürdürülebilirliği hem etki hem de kontrol alanı olarak detaylı biçimde tanımlanmalıdır.

1.1.6.Performans Yönetimi

Kontrol etme basamağında ilerlediğimizde, yapılan planlama çalışmalarında göre oluşturulmuş performans metriklerinin değerlendirilmesi ile birlikte, sisteme ait olacak şekilde iç denetim ve yönetim gözden geçirme toplantıları gerçekleştirilir. İç denetim için, denetçi yetiştirmek ve denetim soruları oluşturmak faydalı olabilir. İç denetim soruları şirket özelinde tanımlanmış olan “önceliklendirme analizi” göz önünde bulundurularak yapılır. İç denetim çıktıları ve performans metriklerinin sonuçları, yönetim gözden geçirme toplantılarında detaylı biçimde analiz edilir. Üst yönetimin yönetim gözden geçirme toplantılarına liderlik etmesi gerekmektedir. Bu toplantıların en temeldeki amacı sistemin pusulası görevi gören politika taahhütlerinin yerine getirilip getirilmediğinin anlaşılmasıdır. Tespit edilen eksiklerin giderilmesi için üst yönetim gerekli kaynakları gözden geçirip, eksikleri tanımlaması ve tamamlanması için görev almalıdır. Sürdürülebilirlik politikasının değişikliği, sürdürülebilirlik önceliklendirme analizi sonuçları, sürdürülebilirlik raporu hakkında temel bilgiler ve varsa yapılacak değişiklikler, sürdürülebilirlik yönetim performans sonuçları, sürekli iyileştirme fırsatları ile ilgili alınan kararlar, sürdürülebilirlik yönetim sistemindeki değişiklik ihtiyaçları ile ilgili kararlar, sürdürülebilirlik amaçlarına ulaşılmadığında yapılacak faaliyetler, sürdürülebilirlik yönetim sistemi diğer proseslerle entegrasyon süreci ve değişiklik ihtiyacı, stratejik kararlar kayıt altına alınmalıdır.

1.1.7.İyileştirme

Sürdürülebilirlik yönetim sisteminin uygunluğu, yeterliliği ve etkinliği takip edilip ölçülerek sürekli iyileştirilmelidir. Önceliklendirme analizi kapsamındaki anket sonuçları, yönetimin gözden geçirme çıktıları, tüm çalışanların tespit ve/veya gözlemleri bildirilmesi ve öneri sistemi sürekli iyileştirmenin parçası olarak ihtiyaç ve fırsatların belirlenmesinde değerlendirilir.

1.2.1.1.Sürdürülebilirlik Derecelendirilmesi

Sürdürülebilirlik derecelendirmeleri ve yöntemleri, kuruluşların sürdürülebilirlik ve toplumsal etkilerini değerlendirir. Yatırımcılara ve şirketlere, bir şirketin çevresel sorumluluk, iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ve kurumsal yönetim alanlarında ne kadar iyi performans gösterdiğine dair içgörü sağlar. Bazı kuruluşlar bir şirketin karbon ayak izi ve enerji verimliliğine odaklanırken, diğerleri çalışan hakları ile ilgili uygulamaları ve insan haklarına vurgu yapar. Ek olarak, bazı kuruluşlar nicel bir yaklaşım kullanır ve finansal performans gibi verileri analiz ederken, diğerleri nitel bir yaklaşım benimser ve mülakatlar ve saha ziyaretleri gerçekleştirir.

Derecelendirme yapan kuruluşlara örnekler aşağıdaki gibidir;

- Bloomberg ESG Ratings
- CDP Scores (Formerly Carbon Disclosure Project)
- FTSE Russell ESG Ratings
- ISS (Institutional Shareholder Services) ESG Ratings & Rankings
- MSCI (Morgan Stanley Capital International) ESG Ratings
- Refinitiv ESG Scores

- RepRisk ESG Rating (RRR)
- S&P Global ESG Scores
- Sustainalytics ESG Risk Ratings
- Thomson Reuters ESG Research Data
- Dow Jones Sustainability Index (DJSI)
- Corporate Knights Global 100
- Kinder, Lydenberg, and Domini (KLD)
- Moody's ESG (Vigeo-Eiris)
- EcoVadis

1.3.Sürdürülebilirlik Raporlaması

Sürdürülebilirlik performansını ölçmek, izlemek ve raporlamak için

“Sürdürülebilirlik Raporlaması” yapılır.

Aşağıda yer alan raporlama çerçeveleri ve rehberlerinin her biri farklı özelliklere ve odak noktalarına sahiptir, bu nedenle bir kuruluş hangi yöntemin veya çerçevenin en uygun olduğunu belirlerken kendi ihtiyaçlarını ve hedeflerini göz önünde bulundurmalıdır.

Global Reporting Initiative (GRI): GRI, sürdürülebilirlik performansını ölçmek, değerlendirmek ve raporlamak için kullanılan en yaygın standarttır. GRI standartları, ekonomik, çevresel ve sosyal boyutları kapsayan kapsamlı bir çerçeve sunar.

ISO 26000: ISO 26000, sosyal sorumluluk kılavuzu olarak bilinir ve işletmelerin sosyal sorumluluklarını yerine getirmelerine yardımcı olmak için bir çerçeve sunar. ISO 26000, sürdürülebilirlik raporlamasında da rehberlik sağlayabilir.

Carbon Disclosure Project (CDP): CDP, şirketlerin iklim değişikliği ve karbon ayak izi gibi çevresel konular hakkında veri sağlamasını ve raporlamasını teşvik eder. Özellikle karbon emisyonları ve su kullanımı gibi çevresel göstergeler için kullanılır.

SASB (Sustainable Accounting Standards Board): SASB, sektörel olarak odaklanmış sürdürülebilirlik raporlaması standartları geliştirir. Sektörlere özgü performans göstergeleri ve raporlama gereksinimleri sunar.

Integrated Reporting (IR): Entegre Raporlama, finansal ve sürdürülebilirlik performansını bir arada sunmayı hedefler. Bu çerçeve, şirketlerin sürdürülebilirlik stratejilerini iş modeli ve finansal performanslarıyla nasıl entegre ettiklerini anlamak için kullanılır.

UN Global Compact (UNGC): Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi, işletmelerin sürdürülebilirlik alanında insan hakları, çalışma standartları, çevre koruma ve yolsuzlukla mücadele gibi prensiplere uyumlarını teşvik eder.

IFRS Vakfı Uluslararası Finansal

Raporlama Standartları: Bu standartlar ile gelecek yıllarda şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarının özellikle yatırımcılar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bir raporlama çerçevesi sunmayı hedefler.

TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures): TCFD raporlarında kuruluşların; üst yönetiminin iklim riskleri konusundaki sahipleniciliği (Yönetişim), bunun kurum stratejilerine yansıtılması (Strateji), iklim risklerinin yönetiminin kurumun diğer uygulamalarıyla uyum içinde olması ve risklerin izlenebilirliği (Risk Yönetimi) hususlarında paydaşlarına bilgi aktarması hedeflenmektedir.

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı (TSRS): TSRS, Türkiye'deki kuruluşların sürdürülebilirlik performanslarını ölçmek, izlemek ve

raporlamak için kullanılan bir standarttır. Bu standart, Türkiye İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD Türkiye) tarafından geliştirilmiştir. Aktif toplamı 500 milyon TL, yıllık net satış hasılatı 1 milyar TL, çalışan sayısı 250 kişi kriterlerinden en az ikisini art arda iki raporlama dönemi aşan ve karar kapsamına alınmış olan kuruluşlar, ilgili standartlar ışığında raporlama yapması zorunludur.

1.4.Önceliklendirme Analizi / Önemlilik Matrisi

Sürdürülebilirlik raporlamasında önemlilik matrisi, bir kuruluşun sürdürülebilirlik performansını değerlendirmek için kullanılan bir araçtır. Bu matris, kuruluşun iç ve dış paydaşları için hangi sürdürülebilirlik konularının en önemli olduğunu belirlemeye yardımcı olur. Önemlilik matrisi genellikle iki ana eksen üzerine kurulur:

Etki (Impact): Kuruluşun faaliyetlerinin ve iş modelinin çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri.

Önem (Importance): Paydaşların ve diğer ilgili tarafların belirli sürdürülebilirlik konularına verdikleri önem derecesi. Matris, her bir sürdürülebilirlik konusunu belirli bir noktada konumlandırır, böylece kuruluş hangi konuların hem önemli olduğunu hem de en fazla etkiye sahip olduğunu görebilir.

Matrisin yapılması genellikle şu adımları içerir:

Paydaş Analizi: Öncelikle, kuruluşun iç ve dış paydaşlarını belirlemek ve bunların sürdürülebilirlik konularına olan ilgisini ve önceliklerini değerlendirmek önemlidir.

Sürdürülebilirlik Konularının Belirlenmesi: Kuruluş, sürdürülebilirlik raporunda ele alınacak konuları tanımlar. Bu konular genellikle çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarda olabilir.

Etki ve Önem Değerlendirmesi: Her bir sürdürülebilirlik konusu için etki ve önem değerlendirilir. Bu değerlendirme, çeşitli metrikler, veriler, paydaş görüşmeleri ve endüstri standartlarına dayanarak yapılır.

Matris Oluşturma: Etki ve önem değerlerine dayanarak, sürdürülebilirlik konuları matris üzerinde bir noktaya yerleştirilir.

Analiz ve Strateji Geliştirme: Matris üzerindeki konumlandırmalar incelenir ve kuruluşun sürdürülebilirlik stratejisini geliştirmek için hangi konuların öncelikli olduğu belirlenir.

Önemlilik matrisi, kuruluşların sürdürülebilirlik stratejilerini daha odaklı ve etkili bir şekilde oluşturmalarına yardımcı olur. Ayrıca, paydaşlarla iletişimde ve sürdürülebilirlik raporlamasında kullanılmak üzere temel bir kılavuz sağlar.

1.5.Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

2015 yılının Eylül ayında BM Genel Kurulu aşırı yoksulluğu sona erdirmek, eşitsizlik ve adaletsizlik ile mücadele, iklim değişikliği ile mücadele amacıyla 2030 yılında tamamlanan bir yol haritası olarak Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını (SKA) kabul etmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) 17 evrensel amaçtan oluşmaktadır.

SKA'ler, BM'e üye ülkeler tarafından Eylül 2015'te BM Genel Kurulu'nda kabul edilip 1 Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Hükümetler tarafından 2001 yılında kabul edilip Aralık 2015 tarihinde geçerliliğini yitiren Binyıl Kalkınma Hedeflerini takiben ve bu hedefler üzerine inşa edilmiştir.

17 temel amacın her birinin alt maddeleri bulunmaktadır ve "hedef" olarak tanımlanmıştır. Ancak bültenin bu sayısında yalnızca "amaç"ların açıklamalarına ve bu amaçlara ulaşabilmek için neler yapılabileceğine yer verilmiştir.

Amaç 1: Yoksulluğa Son: Yoksulluğun tüm biçimlerinin her yerde ortadan kaldırılması

İnsan hakları ihlalleri yoksulluğun hem sebebi hem de sonucu olabilir.

İşletmelerin çevresel konularda ihlalleri geçim kaynaklarını etkileyebileceği gibi, iklim değişikliği göçlere neden olmaktadır. Yoksulluk yolsuzluğu etkilediği gibi, yolsuzluk yoksulluğu da etkiler.

Özel sektör, ekonomik büyümenin lokomotifleri olarak kalkınmanın herkesi kapsayıcı ve yoksulluğu azaltıcı olduğunu belirlemede büyük bir rol üstleniyor. Özel sektör yoksullar için ekonomik fırsatları destekleyebilir, mikro ya da küçük işletmeler ve kayıt dışı çalışanlar gibi en yoksul ekonomik kesim üzerinde yoğunlaşabilirsiniz.

Amaç 2: Açlığa Son: Açlığın sona erdirilmesi, gıda güvenliği ve daha iyi beslenme güvencesinin sağlanması, sürdürülebilir tarımın desteklenmesi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'de gıda erişim hakkını savunmaktadır. İklim değişikliği gıda ve tarım sektörlerinde olumsuz koşullara neden olmaktadır.

Yolsuzluk, gıda ve tarımdaki kaynakların kötü bir şekilde yönetilmesine sebep yaratmaktadır.

Siz de ev, iş ve mahalle yaşamınızda değişikliğe gidip küçük çiftçileri ve pazarları destekleyebilir, daha sürdürülebilir gıdaları tercih edebilirsiniz, gıda israfı ile mücadele edebilirsiniz. Bir tüketici ve seçmen olarak gücünüzü de kullanabilir, hükümetlerden ve iş dünyasından açlığı sonlandıracak tercihler yapmalarını isteyebilirsiniz. Ayrıca sosyal medya platformlarında ya da yaşadığınız çevrede bu konudaki tartışmalara katılabilirsiniz.

Amaç 3: Sağlıklı Bireyler: Sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve yaşta esenliğin sağlanması

Dünya Sağlık Örgütü anayasasında ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'de her insanın sağlıklı ve güvenli yaşam ve çalışma koşullarına hakkı olduğu belirtilmiştir. Çevreye zarar veren her unsur aynı zamanda insan sağlığını da tehlike altına almaktadır. Yolsuzluk ise tedavi imkanlarına erişimi tehdit etmektedir.

Başta çocuklar ve kadınlar olmak üzere herkesin daha sağlıklı bir yaşama sahip olması için okullar, spor kulüpleri ve takımları ve kuruluşlar nezdinde girişimlerde bulunabilirsiniz. Ayrıca hükümetin, yerel yöneticilerin ve diğer karar alma konumunda olanların sağlık ve sağlık hizmetlerine erişim konularında verdikleri sözlerin takipçisi olabilirsiniz.

Amaç 4: Nitelikli Eğitim: Kapsayıcı ve eşitlikçi, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi

Eğitim evrensel bir insan hakkıdır. İş hayatı eğitime saygı duymalıdır ve eğitim çağındaki çocuklar çalıştırılmamalıdır. Aynı zamanda çevresel tehditlere karşı ve iklim krizi ile mücadele için, yolsuzluk ile mücadele için eğitilmiş ve bilinçli bireylere ihtiyaç duyulmaktadır.

Özel sektör olarak eğitim araçları ve altyapısına yatırım yapabilirsiniz. Sivil toplum, gençler ve diğer gruplarla ortaklıklar kurarak yerel seviyede eğitimin önemi hakkında farkındalığı artırabilirsiniz.

Amaç 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği:
Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde belirtildiği şekilde toplumsal eşitlik insan hakkıdır ve çalışma yaşamında cinsiyet eşitliği göz önünde bulundurulmalıdır. Ekolojik sistemdeki olumsuz etkiler ve yolsuzluk kadınların gücünü zayıflatmaktadır. Halbuki, çevre sorunları ile mücadele edilmesi için kadınlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Eğer bir kadınsanız, fırsat eşitliğinin önüne konan bilinçli ya da bilinçsiz görünür ve görünmez engelleri ortadan kaldırmak için mücadele edebilirsiniz. Eğer bir erkek iseniz, kadınlar ve kız çocukları ile birlikte toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için çalışabilir, sağlıklı, saygılı bir ilişkiyi kucaklayabilirsiniz.

Amaç 6: Temiz Su ve Sıhhi Koşullar:
Herkes için suyun ve sıhhi koşulların erişilebilirliği ve sürdürülebilir yönetimin güvence altına alınması

Su ve sıhhi koşullara erişim hakkı
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından açık bir şekilde bir insan hakkı olarak kabul edilmiştir.

Su kaynaklarının yönetimi, çevresel dengenin korunması ve insan sağlığının korunması için oldukça önemlidir. Yolsuzluk, dünyadaki adalete ve eşitsizliğe neden olduğu gibi, çevresel kirliliğe ve su kirliliğine neden olmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları hükümetleri, temiz su ve sıhhi koşulların oluşturulması alanında yapılan yatırımlar konusunda hesap vermeye zorlamalıdır, yatırımlardan özellikle kadınlar, gençler ve çocukların yararlanmalarını sağlamalıdır. Dünya Su Günü ve Dünya Tuvalet Günü vesilesiyle kampanyalar başlatabilir sıhhi koşulların önemi hakkında farkındalık yaratabilirsiniz.

Amaç 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji:
Herkesin uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişiminin güvence altına alınması

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile insanlar yeterli hayat standartlarına sahip olmalıdır. Enerji elde etme yöntemleri çevresel kirliliğe, iklim krizine neden olmamalı ve yolsuzluğa karşı mücadele etmelidir.

Ülkeler erişilebilir, güvenilir ve sürdürülebilir enerji sistemlerine geçmek için yenilebilir enerji alanına yatırım yapmalı, enerji verimliliğini ön plana çıkarmalıdır. İş dünyası hidro-elektrik kaynaklarını kullanarak ve geliştirerek, biyoenerji ve elektrik talebini yüzde yüz yenilenebilir kaynaklardan sağlayarak ekosistemleri koruyabilir. İşverenler iletişim teknolojilerinden yararlanmaya ağırlık vererek ulaşım olan ihtiyacı azaltabilirler, araba ve uçak yerine daha az enerji gerektiren trenle seyahati düşünebilirler.

Yatırımcılar sürdürülebilir enerji hizmetlerine daha fazla yatırım yapabilirler, yeni teknolojiler üretebilirler. Sizler de kullanmadığınız zaman elektrikli aletlerinizi fişten çekebilir, bisiklet kullanabilir, karbon emisyonunu azaltmak için toplu taşımayı tercih edebilirsiniz.

Amaç 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme: Kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi

İşletmeler insan haklarına karşı saygılı olmalı ve benzer yaklaşımın tüm paydaşlar tarafından özümzenmesini sağlamalıdır. Ekonomik büyüme, çevreye ve insana karşı saygı duyularak gerçekleştirilmeli, yolsuzluğun önüne geçilmelidir. Gençlere, insan onuruna yakışır iş sağlanacak dönüşümü yaratabilmek için mümkün olan en kaliteli eğitime ve öğrenime yatırım yapılması, gençlere istihdam piyasasının taleplerine uygun beceriler kazandırılması, sosyal koruma hizmetlerine erişimlerinin sağlanması gerekiyor. Böylece gençler cinsiyete, gelir seviyesine ve sosyo-ekonomik altyapılarına bakılmaksızın üretken istihdamda yer almaya yönlendirilebilir. Yerel yetkililer ve toplumlar şehirlerini, farklı toplum kesimlerinin birbirleri ile entegrasyonuna katkı sağlamak için yeniden düzenleyebilir ya da yeni planlarını bu yaklaşım üzerine kurabilir.

Amaç 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı: Dayanıklı altyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde, sağlık ve esenlik için yeterli bir yaşam

standardına sahip olma hakkı bulunmaktadır. Kaliteli altyapı ve altyapıya erişim hakkı tüm insanların hakkıdır. Yapılan altyapı çalışmalarının çevreye zarar vermemesi, ekolojik dengenin bozulmamasının sağlanması gerekmektedir. Yolsuzluk problemi, altyapı gelişimi için gerekli olan maliyetin karşılanabilmesinde risk yaratmaktadır. Şirketlerin üretimlerinin ve yenilikçi yaklaşımlarının sürdürülebilir olmasını sağlayacak standartlar oluşturulmasını ve uygulanmasını destekleyebilirsiniz. STK'lar ile işbirliği yapabilir ve gelişmekte olan ülkelerde kamu sektörünün sürdürülebilir kalkınmayı desteklemesini hızlandırabilirsiniz. Sanayinin sizin hayatınıza ve refahınıza olan etkisini düşünün ve sosyal medyayı karar alıcılardan sürdürülebilir kalkınma amaçlarına öncelik vermelerini istemek için kullanın.

Amaç 10: Eşitsizliklerin Azaltılması: Ülkeler içinde ve arasında eşitsizliklerin azaltılması

Eşitsizlik ve ayrımcılık insanın sahip olduğu haklara erişmesinin önündeki engellerden birisidir. Doğanın kirlenmesi, ekolojik sistemin bozulması, iklim krizlerinin yaşanması sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri oluşturmaktadır. Yolsuzluk ise, insanın temel hakkı olan maddi gelir ve eğitim eşitsizliğine neden olmaktadır. Ülkelerde herkesi kucaklayan toplumsal ve ekonomik kalkınmayı güçlendirmek ve desteklemek önemlidir. Eğer ayrımcı yasaları, politikaları ve uygulamaları kaldırırsak, fırsat eşitliğini garanti altına alabilir, eşitsizlikleri azaltabiliriz.

Amaç 11: Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları: Şehir ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılınması

Şehir hayatlarında var olan ulaşım zorlukları, artan stres seviyesine neden olmaktadır. Bu durum işe ve okula gidiş geliş zora sokmak ile birlikte sosyal ve ekonomik eşitsizliklere neden olmaktadır. Aynı zamanda sağlık problemlerini arttırarak tedavi imkanlarına erişimi engellemektedir. Şehirleşme doğal kaynakların tüketiminde dengesizlik yaratmakta ve iklim krizlerine neden olmaktadır. İnsani haklara erişimdeki ve doğadaki dengesizlikler yolsuzluğa neden olmaktadır ve artan yolsuzluk şehirlerdeki kurumlara duyulan güveni azaltmaktadır. Oturduğun bina, sokak ve mahalle için bir vizyon geliştirin ve o yolda ilerleyin. Yeterli iş var mı? Sağlık hizmetlerine yakın mısınız? Çocuklarınız okula güvenli bir şekilde yürüyebilir mi? Geceleri ailenizle birlikte sokakta yürüyebiliyor musunuz? En yakın toplu taşıma imkanı ne kadar uzakta? Hava kalitesi nasıl? Paylaştığınız ortak alanlar ne durumda? Oturduğunuz yerdeki koşulları ne kadar iyileştirirseniz yaşam kalitesine o kadar etki edersiniz.

Amaç 12: Sorumlu Tüketim ve Üretim: Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının güvence altına alınması İnsanın temel haklarına erişimi için üretimin ve tüketim biçimlerinin ve dengesinin sürdürülebilir olmasından geçmektedir. Üretim ve tüketim şekillerindeki kontrolsüzlük çevresel kaynakların sorumsuz biçimde tüketilmesine neden olarak iklim krizlerine neden olmaktadır. Oluşan atıkların çevreye verdiği zarar ekolojik dengenin bozulmasına ve insanın temel haklarına erişimini engellenmektedir. Bu durum yolsuzluğun da artmasına neden olmaktadır.

Atıklarınızı azaltmak birçok şekilde mümkün. Örneğin gıdalarınızı israf etmeyerek ve denizlerin kirlenmesinin

birinci nedeni olan plastik malzemelerin kullanımını azaltarak katkı sağlayabilirsiniz. Satın aldığınız malzemeler hakkında bilgiye sahip olmak da önemli bir unsurdur. Günümüzde tekstil, tarımdan sonra suları en fazla kirleten ikinci sektördür. Birçok moda kuruluşu çeşitli kalkınmakta olan ülkede tekstil çalışanlarını istismar etmektedir. Eğer sürdürülebilir ve yerel kaynaklardan satın alırsanız fark yaratabilir, şirketlere sürdürülebilir yöntemler edinmeleri konusunda baskı uygulayabilirsiniz.

Amaç 13: İklim Eylemi: İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi İklim değişikliği, doğal afetlere, ekonomik dengesizliklere neden olmakta, sosyal yaşam problemleri oluşturmakta ve insan sağlığını tehdit etmektedir. İklim değişikliği ile mücadele hem insanın yaşam hakkı için hem çevrede yer alan tüm canlıların yaşam hakkı için, hem de ekolojik ve ekonomik dengesizliklere karşı yolsuzluk ile mücadele anlamına gelmektedir.

Dünya 2015 Aralık ayında Paris anlaşmasını kabul ederek ilk anlamlı adımı atmış oldu. Böylece tüm ülkeler iklim değişikliği ile mücadele için adım atmayı taahhüt etti. Birçok şirket ve yatırımcı 2014 New York İklim Zirvesinde alınan kararlar doğrultusunda daha düşük salım yapan teknolojilere yöneliyor. İklim değişikliği ile kesinlikle mücadele edebiliriz, ancak çabalarımızı büyük oranda artırmalıyız. Dünya taşımacılık, enerji, sanayi, tarım ve ormancılık sistemlerini dönüştürerek küresel ortalama sıcaklık artışının 2 derecenin, hatta 1,5 derecenin altında kalması sağlanmalıdır. Ayrıca, iklim değişikliğinin sonuçlarına karşı daha güçlü ve daha dayanıklı olmanın yolunu bulmalıyız.

Amaç 14: Sudaki Yaşam: Sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı

Çevresel ve endüstriyel hijyenin sağlanması insan haklarının ve suda var olan yaşamın korunmasına destek olmaktadır. 14. Amacın gereklilikleri, on temel ilkenin 7., 8. Ve 9. Maddeleri ile bire bir örtüşmektedir. Çevresel zorluklar ile mücadele etmek, çevresel sorumluluğun alınması ve çevre dostu teknolojinin geliştirilmesi temel alınmaktadır. Sudaki yaşamın korunması bahsedilen üç temel ilkenin hedeflerini kapsamaktadır. Sudaki yaşamdan elde edilen kontrolsüz gelirler, yolsuzluğun oluşmasına ve su yaşamındaki dengesizlikleri arttırmaktadır. Ürün satın alırken ya da gıda tercih ederken deniz dostu seçimler yapabiliriz. Günlük hayatlarımızda, toplu taşımayı tercih ederek, kullanmadığımız cihazları fişten çekerek enerji tasarrufu yapabiliriz. Bu davranışlarımız, deniz seviyesinin yükselmesine neden olan karbon ayak izimizi azaltabilir. Plastik kullanımınızı mümkün olduğunca azaltmalı ve sahil temizliğine katkı yapmalıyız. Daha da önemlisi sudaki yaşamın ne kadar önemli olduğu ve neden denizleri korumamız gerektiğini herkese anlatabiliriz.

Amaç 15: Karasal Yaşam: Karasal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımının korunması, geliştirilmesi ve desteklenmesi, ormanların sürdürülebilir yönetimi, çölleşme ile mücadele, karasal bozulmanın durdurulması ve iyileştirilmesi ve biyoçeşitlilik kaybının engellenmesi

Karasal yaşam, gıda üretimini, tarımsal faaliyetlerin kontrolünü ve insan faaliyetlerini kapsamaktadır. Sürdürülebilir karasal yaşam, insan temel haklarının önündeki engelleri de ortadan kaldırmakta ve güvence altına almaktadır.

Ormanların korunması, çölleşmenin önüne geçilmesi ile ekolojik dengenin korunması ve iklim krizlerinin önüne geçilmesi anlamına gelmektedir. Ormanlarda meydana gelen kayıtsız ağaç kesimleri ve maddi gelir kazançları yolsuzluk oluşturmaktadır. Ancak sürdürülebilir karasal yaşam, gelişen ekonomik ve sosyal düzen, sürdürülebilir oldukça yolsuzluğun da önüne geçilmektedir. Dönüşüme katkı yaparak, sürdürülebilir şekilde üretilen yerel ürünlere dayanan bir beslenme şekli seçerek, sadece ihtiyacımız olanı tüketerek, ısınma ve mutfakta verimli enerji seçeneklerini kullanarak enerji tüketimini azaltarak katkıda bulunabiliriz.

Amaç 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar: Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verilebilir ve kapsayıcı kurumların inşası

Sağlıklı olmayan yönetimler ve şiddet insanların haklarına erişmesine engel olmakta ve insan yaşamına zarar vermektedir. Gıda, su, enerjiye erişim kısıtlı hale gelerek insanlar arasında eşitsizliğe neden olmaktadır. Bu durum yolsuzluğu arttırmakta ve şiddeti arttıran döngüyü beslemektedir. Yönetimlerin çalışmalarına içten ilgi gösterebilir ve yaşadığınız toplumda farkındalığın artması için çalışabilirsiniz. Toplumda şiddetin gerçekte ne anlama geldiğine, barışçıl toplumların önemine dikkat çekin ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini günlük hayatınızın ve işinizin bir parçası haline nasıl getireceğinizi planlayın. Oy verdiğiniz yetkililerin seçim vaatlerini hatırlatıp onları bu vaatler konusunda çalışmaya yönlendirin, fikrinizi açıklayın.

Amaç 17: Hedefler için Ortaklıklar: Uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın canlandırılması

Uluslararası kurumlar, sözleşmeler ve anlaşmalar insan haklarının geliştirilmesi ve adil, eşit ve insana yaraşır yaşam için, gezegenimizi korumak ve yolsuzluğun önüne geçmek için mücadele etmelidir. Bunun için ortaklık yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Devlet kuruluşlarını Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları konusunda özel sektör ile iş birliği yapması için teşvik edebilirsiniz.

2.ÇEVRESEL KATEGORİ

2.1.Çevre Yönetim Sistemi

ISO 14001, çevre yönetim sistemleri için uluslararası bir standarttır. Bu standart, bir organizasyonun çevresel performansını iyileştirmek, çevresel etkilerini azaltmak ve çevresel yasal düzenlemelere uyum sağlamak için bir çerçeve sunar. Aynı zamanda sürdürülebilirlik için önemli bir araç sağlar. Çevresel performansın iyileştirilmesi, çevresel risklerin azaltılması, kurumsal itibar ve imajın güçlendirilmesi, yasal uyum ve uygunluğun sağlanması, sürdürülebilirlik stratejilerinin entegrasyonu konularında kuruluşa yol gösterir. Bu da hem çevresel hem de sosyal olarak sürdürülebilir bir işletme olmalarını sağlar.

ISO 14001 Çevre Yönetim Sisteminin ana bileşenleri şunlardır:

Çevresel Politika: Organizasyonun çevresel hedeflerini ve taahhütlerini belirten yazılı bir politika oluşturulmak standart kapsamında bir zorunluluktur.

Planlama: Organizasyon, çevresel etkilerini belirler, yasal gereksinimleri değerlendirir ve hedeflerini belirler.

Uygulama ve Operasyonel Kontrol:

Çevresel politikanın ve hedeflerin uygulanması, süreçlerin kontrol edilmesi ve çevresel performansın izlenmesini gerektirir. Çevre etki boyut analizi gerçekleştirilerek kuruluşa operasyonel olarak yapılması gereken önlemleri belirlemede yardımcı olur.

Kontrol ve Düzeltici Faaliyetler: Çevresel performansın düzenli olarak izlenmesi, izlenen sonuçlara dayanarak düzeltici ve önleyici eylemlerin alınması.

Yönetim Gözden Geçirmesi:

Organizasyonun üst yönetimi, çevresel performansı gözden geçirir, iyileştirme fırsatlarını değerlendirir ve gerektiğinde politika ve hedeflerde revizyon yapar.

ISO 14001, çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren her türlü organizasyon için uygulanabilir ve uyarlanabilir bir standarttır. Bu standart, organizasyonların çevresel etkilerini azaltarak çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda yasal gereksinimlere uyumlarını sağlamalarını ve sürdürülebilirliklerini artırmalarını sağlar.

ISO 14001 sertifikasyonu, bir organizasyonun çevre yönetim sisteminin standarda uygunluğunu doğrular ve dış paydaşlara güvenilirlik sağlar. Bu, tedarikçiler, müşteriler ve kamuoyu gibi dış paydaşlar için önemli bir referans noktası olabilir.

2.2.İklim Değişikliği

İklim değişikliği, sürdürülebilirlik çabalarının temelini oluşturur ve çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarda geniş kapsamlı bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, sürdürülebilirlik stratejilerinin iklim değişikliğiyle mücadeleyi içermesi önemlidir.

İklim değişikliği, dünyanın her yerinde çevresel etkilere neden olur. Bunlar arasında artan sıcaklık, kuraklık, seller, deniz seviyesinin yükselmesi ve ekosistemlerdeki değişiklikler bulunur. Bu çevresel etkiler, doğal kaynakların azalması, biyoçeşitliliğin kaybı ve ekosistemlerin bozulması gibi sürdürülebilirlik açısından önemli riskler oluşturur.

İklim değişikliği, insanların yaşam tarzlarını, sağlığını ve yaşam koşullarını etkiler. Özellikle düşük gelirli ve kırılgan topluluklar, iklim değişikliğinin en olumsuz etkilerini hisseder. İklim değişikliği, gıda güvenliği, su kaynaklarına erişim, göç hareketleri ve toplumsal istikrarsızlık gibi bir dizi sosyal konuya neden olabilir. İklim değişikliği, ekonomik faaliyetleri ve endüstrileri etkiler. Örneğin, tarım, turizm, enerji ve ulaşım gibi sektörler iklim değişikliğinden doğrudan etkilenir. Ekstrem hava olayları ve doğal afetler, işletmeler için maliyetli hasarlara ve kayıplara neden olabilir. Bununla birlikte, sürdürülebilirlik odaklı işletmeler için iklim değişikliğiyle ilgili risklerin yönetilmesi ve yeşil ekonomiye geçiş gibi fırsatlar da vardır.

İklim değişikliği küresel bir sorundur ve uluslararası iş birliğini gerektirir. Uluslararası anlaşmalar ve iklim hedefleri, küresel ısınmayı sınırlamak ve iklim değişikliği etkileriyle mücadele etmek için önemlidir.

Bu nedenle, sürdürülebilirlik açısından, iklim değişikliğiyle mücadele etmek ve küresel ısınmayı kontrol altına almak kritik öneme sahiptir.

2.2.1.İklim Riskleri ve Fırsatları

Kuruluşlarda, iklim ile ilgili risk ve fırsat değerlendirme çalışması yapılması gün geçtikçe zorunlu hale gelmektedir. İklim risklerinin iki kategorisi bulunmaktadır:

- Geçiş Riskleri: Daha düşük karbon ekonomisine geçişle ilgili riskler.
- Fiziksel Riskler: İklim değişikliğinin fiziksel etkileri ile ilgili riskler.

İklimle ilgili fırsatlar, iklim değişikliğini hafifletme ve buna uyum sağlama çabalarıyla ilgilidir. Bu çabalar arasında kaynak verimliliği ve maliyet tasarrufu, düşük emisyonlu enerji kaynaklarının benimsenmesi, yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, yeni pazarlara erişim ve tedarik zinciri boyunca direnç oluşturma yer alabilir.

2.2.1.1.Geçiş Riskleri

Geçiş riskleri, bir kuruluşun sera gazı emisyonlarını azaltmak ve yenilenebilir enerjiye geçiş yapmak amacıyla içsel ve dışsal değişim hızını ve kapsamını nasıl yönettiği ve adapte olduğuyla ilişkilidir. Geçiş, iklim değişikliği ile ilgili olarak azaltma ve adaptasyon gereksinimlerine yönelik olarak politika ve hukuk, teknoloji ve pazar değişikliklerini gerektirir. Bu değişikliklerin doğasına, hızına ve odak noktasına bağlı olarak, geçiş riskleri kuruluşlar için finansal ve itibari risk düzeylerini çeşitli şekillerde ortaya çıkarabilir. Alternatif olarak, bir kuruluş düşük karbon emisyonlu işe ve yenilenebilir enerji veya iklim geçiş pazarında bulunuyorsa, pazar, teknoloji ve itibari fırsatlarla karşılaşabilir.

* Politika ve Hukuk

İklim değişikliği etrafındaki politika önlemleri devam etmektedir. Genellikle iki kategoriye ayrılan hedefleri bulunmaktadır: iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine katkıda bulunan eylemleri sınırlamaya yönelik politika önlemleri veya iklim değişikliğine uyumu teşvik etmeye yönelik politika önlemleri. Politika değişikliklerinin riski ve finansal etkisi, politika değişikliğinin doğasına ve zamanlamasına bağlıdır. İklim değişikliğinden kaynaklanan kayıp ve hasarın değeri arttıkça, dava riskinin de artma olasılığı yüksektir. Bu tür davalara sebep olan nedenler arasında organizasyonların iklim değişikliğinin etkilerini hafifletmedeki başarısızlıkları, iklim değişikliğine uyum sağlama eksiklikleri ve malî risklere dair yetersiz açıklamalar yer alabilir.

* Teknoloji

Daha düşük karbonlu, enerji verimli bir ekonomik sisteme geçişi destekleyen teknolojik gelişmeler veya yenilikler, organizasyonlar üzerinde önemli bir etki yapabilir. Yeni teknolojinin eski sistemleri yerinden etmesi ve mevcut ekonomik sistemde bazı alanları bozması durumunda, bu "yaratıcı yıkım" sürecinden kazananlar ve kaybedenler ortaya çıkacaktır. Ancak teknoloji gelişimi ve uygulamasının zamanlaması, teknoloji riskini değerlendirirken önemli bir belirsizlik faktörüdür.

* Pazar

İklim değişikliğinin pazarları etkileyebilecek yollar çeşitli ve karmaşık olabilir; ancak en önemli yollardan biri, iklimle ilgili riskler ve fırsatlar artan bir şekilde dikkate alındıkça belirli emtialar, ürünler ve hizmetler için arz ve talep değişiklikleridir.

* İtibar

İklim değişikliği, organizasyonun düşük karbonlu bir ekonomiye geçişe olan katkısının veya bu geçişten uzaklaşmasının değişen müşteri veya toplum algısıyla ilişkilendirilebilecek potansiyel bir itibar riski olarak belirlenmiştir.

2.2.1.2.Fiziksel Riskler

Fiziksel riskler, iklim değişikliğinin etkileri ile ilişkilidir. Bu riskler, olaya dayalı (akut) veya uzun vadeli değişikliklere (kronik) bağlı olarak ortaya çıkabilir.

* Fiziksel Risklerin Finansal Etkileri

Fiziksel riskler, organizasyonlar için finansal etkileri içerebilir. Bu etkiler, varlıklara doğrudan zarar verilmesi ve tedarik zinciri kesintilerinden kaynaklanan dolaylı etkiler gibi olabilir.

Organizasyonların finansal performansı, organizasyonların tesisleri, operasyonları, tedarik zinciri, taşıma ihtiyaçları ve çalışan güvenliği üzerindeki aşırı sıcaklık değişiklikleri gibi faktörlerden etkilenebilir.

2.2.1.3.Fırsatlar

İklim değişikliğini hafifletme ve buna uyum sağlama çabaları, organizasyonlar için çeşitli fırsatlar yaratır. Bu fırsatlar, örneğin kaynak verimliliği ve maliyet tasarrufu, düşük emisyonlu enerji kaynaklarının benimsenmesi, yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, yeni pazarlara erişim, verimlilikleri ve temiz enerjiyi destekleyen yeni politikaların maksimum düzeyde kullanımı ve tedarik zinciri boyunca direnç oluşturma gibi alanlarda ortaya çıkabilir. İklimle ilgili fırsatlar, bir organizasyonun faaliyet gösterdiği bölge, pazar ve endüstriye bağlı olarak değişiklik gösterecektir.

* Kaynak Verimliliği

Organizasyonlar, üretim ve dağıtım süreçleri, binalar, makine/cihazlar ve taşıma/hareketlilik alanlarında verimliliği artırarak işletme maliyetlerini başarılı bir şekilde azaltan örnekler ve kanıtlar giderek artmaktadır. Bu çabalar, özellikle enerji verimliliği olmak üzere geniş malzeme, su ve atık yönetimi alanlarını içermekte, organizasyonların faaliyetlerine orta ve uzun vadede doğrudan maliyet tasarrufları sağlayabilmekte ve emisyonları kontrol altına alma çabalarına katkıda bulunmaktadır. Bu geçişte teknolojiye yenilik de yardımcı olmaktadır; bu yenilikler arasında verimli ısıtma çözümleri ve döngüsel ekonomi çözümleri geliştirmek, LED aydınlatma teknolojisi ve endüstriyel motor teknolojisinde ilerlemeler kaydetmek, yenilenebilir enerji kullanmak, su kullanımı ve arıtma çözümleri sunmak, ve elektrikli araçlar geliştirmek bulunmaktadır.

* Enerji Kaynağı

Uluslararası Enerji Ajansı'na (IEA) göre, ülkelerin küresel emisyon azaltma hedeflerine ulaşmak için enerji üretiminin önemli bir yüzdesini rüzgar, güneş, dalga, gelgit, hidro, jeotermal, nükleer, biyoyakıtlar ve karbon yakalama ve depolama gibi düşük emisyonlu alternatiflere geçirmeleri gerekecektir. Yenilenebilir enerji kapasitesine yapılan yatırımlar, fosil yakıt üretimine yapılan yatırımları aşmaktadır. Dağıtılmış temiz enerji kaynaklarına doğru olan eğilim, hızla düşen maliyetler, gelişmiş depolama yetenekleri ve ardından gelen bu teknolojilerin küresel benimsenmesi önemlidir. Enerji kullanımını düşük emisyonlu enerji kaynaklarına yönlendiren organizasyonlar, potansiyel olarak yıllık enerji maliyetlerinden tasarruf sağlayabilirler.

* Ürünler ve Hizmetler

Yenilik yaparak ve düşük emisyonlu yeni ürün ve hizmetler geliştirerek organizasyonlar, rekabet pozisyonlarını iyileştirebilir ve değişen tüketici ve üretici tercihlerinden faydalanabilirler. Bu, örneğin seyahat, gıda, içecek ve tüketici ürünleri, hareketlilik, baskı, moda ve geri dönüşüm hizmetleri gibi ürünlerin pazarlamasında ve etiketlenmesinde ürünün karbon ayak izine daha fazla vurgu yapan tüketici ürünleri ve hizmetleri içerebilir. Aynı zamanda, emisyonları azaltmaya odaklanan üretici ürünleri (örneğin, tedarik zinciri boyunca enerji verimliliği önlemlerini benimseme) gibi örnekleri de içermektedir.

* Pazarlar

Aktif bir şekilde yeni pazarlarda veya varlık türlerinde fırsatlar arayan organizasyonlar, faaliyetlerini çeşitlendirebilir ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçiş için daha iyi konumlanabilirler. Özellikle, organizasyonlar, düşük karbonlu bir ekonomiye geçişte çalışan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki hükümetler, kalkınma bankaları, küçük ölçekli yerel girişimciler ve topluluk gruplarıyla iş birliği yaparak yeni pazarlara erişme fırsatlarına sahiptir. Aynı zamanda, yeşil tahviller ve altyapı (örneğin, düşük emisyonlu enerji üretimi, enerji verimliliği, şebeke bağlantısı veya taşıma ağları) gibi finanse etme veya yeşil tahvil ihraç etme yoluyla yeni fırsatlar elde edilebilir.

* Direnç

İklim direnci kavramı, organizasyonların iklim değişikliğine uyum sağlayarak ilişkili riskleri daha iyi yönetmelerini ve fırsatları değerlendirmelerini içerir; bu, geçiş riskleri ve fiziksel risklere yanıt verebilme yeteneği de dahildir.

Fırsatlar, verimliliği artırmak, yeni üretim süreçleri tasarlamak ve yeni ürünler geliştirmek gibi unsurları içerebilir. Dayanıklılıkla ilgili fırsatlar, uzun ömürlü sabit varlıklara veya geniş tedarik veya dağıtım ağlarına sahip olan organizasyonlar, değer zincirlerinde hizmete kritik bir şekilde bağlı olanlar, altyapı ağlarına veya doğal kaynaklara kritik bir şekilde bağlı olanlar ve daha uzun vadeli finansman ve yatırıma ihtiyaç duyanlar için özellikle faydalı olabilir.

2.2.2. İklim Krizi

İklim krizi, dünyanın karşı karşıya olduğu en büyük çevresel ve insani sorunlardan biridir.

İklim krizi, sera gazı emisyonlarının artması sonucu atmosferdeki sera gazı yoğunluğunun artmasıyla ortaya çıkar. Bu durum, dünya genelinde sıcaklık artışına, deniz seviyelerinin yükselmesine, ekstrem hava olaylarının sıklığının ve şiddetinin artmasına, biyolojik çeşitlilik kaybına ve çeşitli ekosistemlerin bozulmasına neden olur.

Sera gazları nelerdir?

Sera gazları ile ilgili bilgi vermem gerekirse, karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), azotdioksit (N₂O), hidroflorokarbon (HFC), petroflorokarbon (PFC) ve kükürthekzaflorid (SF₆) en yaygın sera gazları olarak bilinmektedir. Bu gazlar enerji üretimi, ulaşım, endüstriyel faaliyetler, tarım ve ormancılık gibi faaliyetlerden kaynaklanır. Sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim krizinin hafifletilmesi için kritik öneme sahiptir.

Küresel ısınma nasıl gerçekleşir?

Sera gazlarının atmosferde birikmesi, güneşten gelen ısının atmosferde hapsolmesine ve dünyanın ısınmasına neden olarak küresel ısınmaya neden olur.

Küresel sıcaklıkların (ortalama) artması, iklim sistemlerinde önemli değişikliklere yol açar. Kutup buzullarının erimesi, deniz seviyelerinin yükselmesi, aşırı sıcak dalgaları, kuraklık ve sel gibi ekstrem hava olaylarının artması gibi etkiler görülmektedir.

İklim krizinin sonuçları

Deniz Seviyesi Yükselmesi: Kutup buzullarının erimesi ve buzullardaki kaynakların sulara karışmasıyla deniz seviyeleri yükselir. Bu durum, kıyı bölgelerindeki toplumları, altyapıyı ve ekosistemleri etkiler. Deniz seviyesi yükselmesi, kıyı erozyonunu artırır, tuzlu su infiltrasyonuna neden olur ve habitatların yok olmasına yol açabilir.

Ekstrem Hava Olayları: İklim krizi, daha sık ve şiddetli hava olaylarının ortaya çıkmasına neden olur. Bunlar, aşırı sıcak dalgaları, yoğun yağışlar, fırtınalar, kasırgalar ve kuraklık gibi olayları içerir. Bu ekstrem hava olayları, insan hayatını, mülkiyeti, tarımı ve su kaynaklarını ciddi şekilde etkileyebilir.

2.2.3. İklim Adaleti

İklim adaleti, iklim değişikliğinin en çok etkilediği ve en az katkıda bulunan toplulukların haklarının ve çıkarlarının korunmasını ve desteklenmesini hedefleyen bir kavramdır. İklim adaleti, iklim değişikliğiyle mücadelede sosyal, ekonomik ve çevresel adaletin sağlanmasını amaçlar.

İklim krizi, dünyanın farklı bölgelerindeki insanlar ve topluluklar arasında adaletsizlikleri derinleştirebilir. İklim adaleti, iklim değişikliğinin en çok etkilediği ve en az katkıda bulunan topluluklara yardım etmeyi ve sosyal-ekonomik adaleti sağlamayı hedefler.

İklim adaleti, düşük gelirli ülkelerin ve savunmasız grupların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak iklim politikalarının ve çözümlerinin geliştirilmesini önemser.

Eşitsizlik ve Adaletsizlik: İklim değişikliği, dünyanın farklı bölgelerinde eşitsizlikleri derinleştirebilir. Çünkü iklim değişikliğinin etkileri, özellikle düşük gelirli ülkelerde ve savunmasız topluluklarda daha yoğun hissedilir. Bu topluluklar, iklim krizinin nedeni olan sera gazı emisyonlarına en az katkıda bulunmasına rağmen, iklim değişikliğinin etkileriyle mücadele etmek ve uyum sağlamak için daha az kaynağa sahiptir.

İklim Mültecileri: İklim değişikliği, deniz seviyelerinin yükselmesi, kuraklık, erozyon gibi etkilerle birlikte, insanları evlerini terk etmek zorunda bırakabilir. Bu durum, iklim mültecilerinin ortaya çıkmasına yol açar. İklim mültecileri, yaşadıkları bölgelerdeki iklim değişikliği etkilerinden kaçmak için başka bölgelere göç etmek zorunda kalan insanlardır. İklim adaleti, bu mültecilere destek sağlama, yerleşim ve adaptasyon süreçlerinde yardımcı olma konularında önemli bir rol oynar.

Sosyal ve Ekonomik Adalet: İklim adaleti, iklim değişikliğinin etkilerini en çok hisseden toplulukların sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının gözetilmesini ve desteklenmesini savunur. Bu, düşük gelirli bölgelerde sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek, toplumların direncini artırmak ve yaşam standartlarını iyileştirmek için çeşitli politikalar ve programlar gerektirir. Ayrıca, bu topluluklara iklim değişikliğiyle mücadelede aktif katılım fırsatları sağlamak da iklim adaletinin bir parçasıdır.

Sorumluluk ve Adalet: İklim adaleti, iklim değişikliğine yol açan sera gazı emisyonlarının ana kaynakları olan ülkelerin sorumluluklarını da ele alır.

İklim adaleti, yüksek sera gazı emisyonlarına sahip ülkelerin, düşük emisyonlu teknolojilerin yayılmasına, finansal destek sağlamaya ve düşük gelirli ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadeledeki kapasitelerini güçlendirmeye yönelik adımlar atmalarını savunur.

İklim Eşitliği ve Hesap Verebilirlik: İklim adaleti, toplumların ve hükümetlerin iklim değişikliğiyle mücadelede eşit erişim ve eşit fırsatlar sağlaması gerektiğini vurgular. Ayrıca, iklim politikalarının oluşturulması ve uygulanması sürecinde şeffaflık, katılım ve hesap verebilirlik ilkelerinin önemini vurgular. İklim adaleti, karar alma süreçlerinde çeşitliliği teşvik eder ve toplulukların seslerinin duyulmasını sağlar.

Bu bilgiler, iklim adaletinin temel prensiplerini ve kavramlarını kapsar. İklim adaleti, sosyal ve ekonomik adaleti sağlayarak ve iklim değişikliğiyle mücadelede etkilenen toplulukları destekleyerek daha adil bir dünya yaratma hedefine yönelik önemli bir adımdır.

NELER YAPILABİLİR?

Enerji Verimliliği: Enerji tüketimini azaltarak ve enerji verimliliği önlemlerini benimseyerek karbon ayak izinizi azaltabilirsiniz. Evde enerji tasarruflu aydınlatma kullanabilir, gereksiz elektronik cihazları kapatıp stand-by modunda bırakmamaya özen gösterebilirsiniz. Şarj cihazlarını prizden çıkarmayı alışkanlık haline getirebilirsiniz.

Sürdürülebilir Ulaşım: Binek araç yerine toplu taşıma, bisiklet veya yürüyüş gibi sürdürülebilir ulaşım yöntemlerini tercih ederek karbondioksit emisyonlarını azaltabilirsiniz.

Eğer araç kullanmanız gerekiyorsa, yakıt verimliliği yüksek araçları tercih edebilirsiniz.

Sürdürülebilir Beslenme: Gıda seçimlerinizle iklim krizine katkıda bulunabilirsiniz. Sürdürülebilir tarım uygulamalarını destekleyerek yerel ve organik ürünleri tercih edebilir, et tüketimini azaltabilir veya vejetaryen/vegan bir beslenme düzeni benimseyebilirsiniz.

Atık Yönetimi: Geri dönüşüm ve atık azaltma alışkanlıkları edinerek doğal kaynakları koruyabilirsiniz. Geri dönüşüm ve kompost yapma gibi atık yönetimi yöntemlerini kullanarak atık miktarını azaltabilirsiniz.

Su Tasarrufu: Su kullanımında tasarruf yapmak, enerji tüketimini azaltır ve su kaynaklarının korunmasına yardımcı olur. Duş sürelerini kısaltmak, sızıntıları onarmak ve suyu gereksiz yere kullanmamak gibi adımlar su tasarrufunu destekler.

Bilinçli Tüketim: Sürdürülebilir üretim ve adil ticaret ilkelerine uygun ürünleri tercih ederek doğal kaynakları ve çevreyi koruyabilirsiniz. Etik ve çevre dostu markaları destekleyerek ve uzun ömürlü ürünleri tercih ederek atık miktarını azaltabilirsiniz.

Bilinçli Ses Olma: İklim krizi hakkında farkındalık yaratmak için aileniz, arkadaşlarınız ve topluluğunuzla konuşabilir, sosyal medyada ve diğer platformlarda bilinçlendirici içerikler paylaşabilirsiniz. İklim değişikliğiyle ilgili politika değişikliklerini desteklemek için yerel ve ulusal düzeyde sesinizi duyurabilirsiniz.

2.3. Atık Yönetimi

Etkili bir atık yönetimi, doğal kaynakların korunması, çevresel etkilerin azaltılması ve ekonomik faydaların sağlanması için önemlidir. Bu nedenle, atık yönetimi stratejilerinin sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu olması ve çevresel, ekonomik ve sosyal açıdan dengeli bir yaklaşımı benimsemesi önemlidir.

Atık yönetimi, atıkların oluşumundan kaynağında azaltılması ve kontrol edilmesi, toplanması, taşınması, işlenmesi, bertaraf edilmesi veya yeniden kullanılması gibi adımları içeren bir süreçtir.

Atık yönetiminin en önemli adımlarından biri, atık miktarını mümkün olduğunca azaltmaktır. Bu, üretim süreçlerinde atığın önlenmesi, malzeme ve kaynakların verimli kullanılması ve atık oluşumunu en aza indirmek için tasarım ve üretim yöntemlerinin iyileştirilmesini içerir. Atıkların kaynağında ayrıştırılması ve geri dönüşümü, atıkların yeniden kullanılmasını sağlar ve doğal kaynak tüketimini azaltır. Cam, plastik, metal, kağıt gibi malzemelerin ayrı toplanması ve geri dönüşüm tesislerine iletilmesi bu sürecin önemli bir parçasıdır.

Geri dönüştürülemeyen atıkların güvenli bir şekilde bertaraf edilmesi önemlidir. Bu, katı atık depolama tesislerinde atıkların kontrol altında tutulması veya atıkların yakılması gibi yöntemlerle gerçekleştirilebilir. Ancak, atık yakma gibi işlemler çevresel etkilere sahip olabileceğinden, bu işlemler için uygun teknoloji ve kontrollerin kullanılması önemlidir.

Şirketler, kuruluşlar ve topluluklar, atık yönetim planları oluşturmali ve uygulamalıdır.

Bu planlar, atık üretimini azaltma, ayrıştırma ve geri dönüşüm süreçlerini içermeli ve atık yönetimiyle ilgili hedefler belirlemelidir.

Atık yönetimi konusunda çalışanlar, işletme sahipleri, toplum üyeleri ve diğer paydaşlar eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Atık türleri, ayrıştırma yöntemleri, geri dönüşüm olanakları ve atık yönetimiyle ilgili yasal düzenlemeler hakkında düzenli eğitimler düzenlenmelidir.

2.4.Karbon Yönetimi ve Hesaplaması

Sera gazları, atmosferde sıcaklık tutma kapasitesini artıran gazlardır.

Sera gazları karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), diazotmonoksit (nitroz oksit, N₂O), Kloroflorokarbonlar (CFCs), Hidroflorokarbonlar (HFCs) ve ozon (O₃)dur.

Dünya, güneşten gelen ışınların yer küre tarafından tutulması ile ısınır. Bu tutulmayı sağlayan sera gazlarıdır. Ancak sera gazlarındaki artış küresel ısınmaya sebep olarak iklim değişikliklerine neden olmaktadır. Bu nedenle kuruluşlar faaliyetlerinden kaynaklanan karbon ayak izini hesaplayarak kaynaklarını tayin etmeli ve azaltmaya yönelik faaliyetler geliştirmelidir.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından hazırlanan raporlar, insan kaynaklı seragazı emisyonlarının önemli bir bölümünün fosil yakıtlardan kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

Seragazı emisyonlarının düşürülmesi için enerji sisteminde köklü bir dönüşüm gerektiğinin altını çizen IPCC'ye göre sıcaklıklardaki ortalama artışı 2°C'yle sınırlandırmak için fosil yakıtların küresel enerji arzındaki payının 2050 yılında %40'a, 2100 yılında ise %10'un altına indirilmesi gerekiyor.

IPCC verilerine göre sıcaklık artışının tehlikeli eşiği aşır 3°C'ye ulaştığı bir senaryoda bile fosil yakıtların oranının 2050 yılında %60, 2100 yılında ise %15 seviyelerine düşürülmeli. Bilimsel çalışmalar, 2°C hedefi için bilinen petrol rezervlerinin üçte biri, bilinen doğalgaz rezervlerinin yarısı ve bilinen kömür rezervlerinin %80'inin yer altında bırakılması gerektiğini ortaya koyuyor. Karbon ayak izi hesaplaması standartları

Kurum bazında;

- Kurumsal GHG Envanteri (Kapsam 1,2,3)
- CDP (Karbon Saydamlık Projesi)
- GHG Protocol
- ISO 14064
- 2003/EC/87 Direktifi
- 2006 IPCC Guidelines for National GHG Inventories

Ürün bazında;

- Karbon Etiketi
- Life Cycle Assessment (Yaşam Döngüsü Analizi)
- Karbon Nötr Ürün
- PAS 2050 Standardı
- ISO 14067 Standardı

2.4.1.ISO 14060 Standart Ailesi

ISO 14064-1 kuruluş düzeyinde SG envanterlerinin tasarlanması, geliştirilmesi, yönetilmesi ve raporlanmasına ilişkin ilkeleri ve gerekleri detaylandırmaktadır.

ISO 14064-2, temelleri belirlemek ve proje salımlarının izlenmesi, hesaplanması ve raporlanması için ilkeleri ve gerekleri detaylandırır. SG salımlarını azaltmak ve/veya SG uzaklaştırmalarını artırmak için özel olarak tasarlanmış SG projelerine veya proje bazlı faaliyetlere odaklanır.

ISO 14064-3, SG envanterleri, SG projeleri ve ürünlerin karbon ayakizleri ile ilgili SG beyanlarının doğrulanması için gerekleri detaylandırır. Geçerli kılma veya doğrulama planlaması, değerlendirme işlemleri ve kuruluşa ait, proje ve ürün SG beyanlarının tespiti dahil olmak üzere geçerli kılma veya doğrulama sürecini açıklar.

ISO 14065, SG beyanlarını geçerli kılan ve doğrulayan kuruluşlar için gerekleri tanımlar. Gerekleri, tarafsızlık, yeterlilik, iletişim, geçerli kılma ve doğrulama süreçlerini, itirazları, şikâyetleri ve geçerli kılma ve doğrulama kuruluşlarının yönetim sistemini kapsar. Geçerli kılma ve doğrulama kuruluşlarının tarafsızlığı, yeterliliği ve tutarlılığı ile ilgili olarak akreditasyon ve diğer tanıma biçimleri için bir temel olarak kullanılabilir.

ISO 14066, geçerli kılma ekipleri ve doğrulama ekipleri için yeterlilik gereklerini belirler. Prensipleri içerir ve geçerli kılma ekiplerinin veya doğrulama ekiplerinin gerçekleştirebilmesi zorunlu olan görevlere dayalı olarak yeterlilik gereklerini belirler.

ISO 14067, ürünlerin karbon ayak izinin hesaplanmasına yönelik ilkeleri, gerekleri ve kılavuzları tanımlar. Bu belgenin amacı, bir ürünün yaşam döngüsü aşamalarıyla ilişkili SG salımlarını, kaynak çıkarma ve hammadde tedariki ile başlayıp ürünün üretimi, kullanımı ve kullanım ömrü sonu aşamaları boyunca hesaplamaktır.

2.5.Enerji Yönetim Sistemi (EnYS)

ISO 50001, Enerji Yönetim Sistemi için uluslararası bir standarttır. Bu standart, bir organizasyonun enerji performansını iyileştirmek, enerji verimliliğini artırmak ve enerji kullanımını azaltmak için bir çerçeve sağlar.

ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi'nin sürdürülebilirlik konularında önemi, daha verimli enerji kullanımı ve doğal kaynakların korunması yoluyla çevresel etkilerin azaltılmasına ve sürdürülebilirlik stratejilerinin güçlendirilmesine katkıda bulunmasıdır. Bu da hem çevresel hem de ekonomik açıdan sürdürülebilir bir geleceğe doğru adım atılmasına yardımcı olur.

ISO 50001 EnYS'nin temel amacı, organizasyonların enerji kullanımını daha verimli hale getirerek enerji maliyetlerini düşürmelerine ve çevresel etkileri azaltmalarına yardımcı olmaktır. Bu standart, organizasyonlara enerji yönetim sistemlerini kurma, uygulama, sürdürme ve sürekli iyileştirme süreçlerini yönetmeleri için bir çerçeve sunar.

ISO 50001, organizasyonların enerji verimliliğini artırmasına yardımcı olur. Daha verimli enerji kullanımı, kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlar ve doğal kaynakların tükenmesini önler. Bu da çevresel sürdürülebilirlik için önemli bir faktördür.

Daha verimli enerji kullanımı, organizasyonların karbondioksit emisyonlarını azaltmalarına yardımcı olur. Bu, sera gazı emisyonlarının azaltılmasına katkıda bulunarak iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir rol oynar.

ISO 50001'in uygulanması, enerji tüketimini azaltarak doğal kaynakların korunmasına yardımcı olur. Bu, su, petrol, kömür gibi doğal kaynakların daha sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını sağlar.

ISO 50001, organizasyonların sürdürülebilirlik stratejilerini iyileştirmelerine yardımcı olur.

Daha verimli enerji kullanımı ve karbon ayak izinin azaltılması, organizasyonların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarına katkıda bulunur.

ISO 50001 sertifikası, organizasyonların enerji yönetim sistemlerinin standartlara uygunluğunu doğrular. Bu da paydaşlar, müşteriler ve diğer ilgili tarafların güvenini artırır ve sürdürülebilirlik alanında organizasyonun itibarını güçlendirir.

2.6.Yaşam Döngüsü ve Analizi

Yaşam döngüsü, ISO 14001:2015 Çevre Yönetim Sistemi standardında hammadde alımından veya doğal kaynak üretiminden nihai bertarafına kadar olan ard arda ve birbiri ile bağlantılı aşamalar olarak tanımlanmıştır. Bu tanım bir çok uzman tarafından “beşikten mezara” olarak genelleştirilmiş ve anlaşılması kolay hale getirilmiştir.

Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi (Life Cycle Assessment, LCA), ürünlerin veya süreçlerin yaşam döngüsü boyunca (hammaddenin elde edilmesinden başlayarak, ilgili tüm üretim, nakliye, tüketici tarafından kullanımı ve kullanım sonrası atık olarak bertaraf edilmesiyle) oluşan çevresel etkileri değerlendiren bütünsel bir tekniktir.

Yaklaşık 20 yıl önce hayatlarımıza giren bu kavram, ISO 14001:2015 Çevre Yönetim Sistemi ile yazılı hale getirilerek, somutlaştırılmış ve yapılan çalışmaların bu bakış açısı ile yapılması beklenir hale gelmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramının da günümüz dünyasında öncelik kazanması ile birlikte, yaşam döngüsü bakış açısını yalnızca çevre yönetim sistemi çerçevesinde özellikle sosyal ve ekonomik boyutlarda göz önünde bulundurmak kıymetli olacaktır.

Yaşam döngüsü analizi, bir ürün ya da hizmet üretiminde kullanılan hammaddelerin elde edilmesinden başlayarak, ilgili tüm üretim, sevkiyat, tüketici tarafından kullanım ve kullanım sonrası atık olarak bertarafı da kapsayan yaşam döngüsünün farklı aşamalarındaki çevresel boyut ve etkilerini belirlemek, raporlama ve yönetmek için kullanılan bir yöntemdir.

1. Aşama: Hammadde Temini

Ürünün üretilmesi için gerekli olan hammaddenin temini süreci kapsar. Hammaddenin elde edilmesi ve işleneceği noktaya taşınması amacıyla enerji tüketimi, doğal kaynak tüketimi, emisyon, gürültü oluşumu gibi çevresel etkiler değerlendirilmelidir.

2. Aşama: Üretim

Hammaddenin ürüne dönüşmesi ve sevkiyatı esnasındaki tüm süreçleri kapsar. Üretimde kullanılan teknolojiden kaynaklı olarak çevreyi olumsuz olarak etkileyen tüm boyutlar değerlendirilir.

3. Aşama: Kullanım

Üretilen ürünün son kullanıcı tarafından kullanımı, bakımı, yeniden kullanımı süreçlerini kapsar. Ürünün kullanım ömrü, kullanımı süresince çevreye olan etkileri ve gerekli olan bakım çalışmaları bu aşamada değerlendirilir.

4. Aşama: Atık Yönetimi

Ömrünü tamamlamış olan ürün, nihai olarak atık oluşturmaktadır ve doğadan nasıl yok olması gerektiği, hangi proseslere ihtiyaç duyulduğu aşamalarını kapsar ve tüm etkiler değerlendirilir.

2.7.Yenilenebilir Enerji

Sanayi Devrimi sonrasında, sanayileşen ve ileri teknoloji kullanımı artan modern toplumlarda, fosil enerji kaynaklarının (kömür, petrol, doğal gaz) tüketimi de artmıştır. Bu durum kaynakların rezervlerinin azalmasına ve enerji ihtiyacının bir sorun haline gelmesine neden olmuştur. Enerjiye olan ihtiyacın artması da alternatif enerji kaynakları olan yenilenebilir enerji kaynaklarına ve nükleer enerjiye olan talebi artırmıştır. Yenilenebilir enerji, doğal süreçler tarafından sürekli olarak yenilenen ve tükenmeyen enerji kaynaklarından elde edilen enerjidir. Bu enerji kaynakları, insan etkisi olmaksızın sürekli olarak yenilenir ve çevreye zarar vermeden kullanılabilir. Yenilenebilir enerji kaynakları genellikle fosil yakıtlardan elde edilen enerjiye göre daha temiz ve çevre dostudur.

Güneş Enerjisi: Güneşten gelen ışık ve ısı enerjisi güneş panelleri veya fotovoltaik hücreler aracılığıyla elektrik enerjisine dönüştürülür. Güneş enerjisi, dünya genelinde en yaygın kullanılan yenilenebilir enerji kaynaklarından biridir.

Rüzgar Enerjisi: Rüzgar türbinleri, rüzgar enerjisini elektrik enerjisine dönüştürmek için kullanılır. Rüzgar enerjisi, rüzgarın gücünden yararlanarak elektrik üretimi sağlar.

Su Enerjisi (Hidroelektrik Enerji): Su gücü, barajlar ve su türbinleri aracılığıyla elektrik enerjisine dönüştürülür. Hidroelektrik enerji, suyun akış enerjisinden yararlanarak elektrik üretimi yapar.

Jeotermal Enerji: Jeotermal enerji, yer altındaki sıcak su ve buharın kullanılmasıyla elde edilir. Bu enerji kaynağı, jeotermal santraller aracılığıyla ısı ve elektrik üretiminde kullanılır.

Biyokütle Enerjisi: Biyokütle enerjisi, organik madde ve biyolojik atıkların yanması veya fermantasyonu yoluyla elde edilir. Biyokütle enerjisi, biyokütle kazanları, biyogaz tesisleri veya biyoyakıt üretim tesisleri aracılığıyla kullanılabilir.

Dalga ve Gelgit Enerjisi: Denizlerdeki dalga ve gelgitlerden elde edilen enerji, dalga enerjisi ve gelgit enerjisi olarak adlandırılır. Bu enerji kaynağı, dalga enerjisi dönüştürücüleri ve gelgit türbinleri aracılığıyla elektrik üretiminde kullanılır.

Yenilenebilir enerji sektörü, sera gazı salımlarını azaltarak çevreyi koruyan, enerji arzına çeşitlilik kazandırarak enerji güvenliğinin sağlanmasına katkı bulunan bir sektör olarak görülmektedir.

2.8.Hidrojen ve Çeşitleri

Hidrojen enerjisi, hidrojen gazının yakıt olarak kullanıldığı bir enerji kaynağıdır. Hidrojen gazı, oksijen ile reaksiyona girerek elektrik enerjisi üreten bir yakıt hücresinde kullanılabilir.

Hidrojen gazı, doğal gaz ve petrol gibi fosil yakıtların aksine, çevre dostudur çünkü yanma sürecinde sadece su buharı ve ısı açığa çıkarır. Bu nedenle, hidrojen enerjisi, düşük karbon salınımı ile sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kabul edilir.

Hidrojen enerjisi, birçok endüstriyel uygulama için kullanılabilir. Örneğin, hidrojen gazı, metal işleme, gıda işleme ve elektronik üretimi gibi endüstrilerde kullanılır. Ayrıca, hidrojen enerjisi, araçlarda kullanılan yakıt hücreleri gibi mobil uygulamalarda da kullanılabilir. Ancak, hidrojen gazının üretimi ve depolanması maliyetli ve zorlu bir süreçtir. Hidrojen gazının çevresel etkileri de dikkate alınmalıdır.

Hidrojen gazının üretimi için kullanılan elektriğin kaynağı, hidrojen üretimi için kullanılan işlem ve teknolojilerin etkisi, hidrojen depolama için kullanılan malzemelerin üretim ve bertarafı gibi faktörler, hidrojenin çevresel etkilerini etkileyebilir.

Sonuç olarak, hidrojen enerjisi, düşük karbon salınımı ve sürdürülebilirlik avantajlarına sahip olmasına rağmen, bazı zorluklar ve maliyetlerle karşı karşıyadır ve diğer yenilenebilir enerji kaynakları gibi, daha fazla araştırma ve geliştirme gerektirir.

Hidrojenin çeşitleri

Gri hidrojen

- Sera gazı emisyonlarına yol açar: Gri hidrojen üretimi sırasında, fosil yakıtların yanması sonucunda karbon dioksit ve diğer sera gazları açığa çıkar. Bu nedenle, gri hidrojen, temiz bir enerji kaynağı olarak kabul edilmez.
- Düşük verimlilik: Gri hidrojen üretimi, hidrojen üretiminde kullanılan enerjinin yaklaşık %75'ini kaybetmektedir. Bu nedenle, gri hidrojen, verimli bir enerji kaynağı olarak da kabul edilmez.
- Fosil yakıt bağımlılığı: Gri hidrojen üretimi için doğal gazın kullanılması gerektiğinden, fosil yakıt bağımlılığı artar.
- Maliyet: Gri hidrojen üretimi, düşük verimliliği nedeniyle yüksek maliyetlidir. Bu nedenlerden dolayı, düşük karbonlu hidrojen üretim teknolojileri, özellikle de yeşil hidrojen gibi temiz hidrojen kaynakları, giderek daha fazla tercih edilmektedir.

Mavi hidrojen

- Doğal gazdan elde edilen hidrojenin üretimi sırasında CO2 emisyonlarının azaltılması için kullanılan bir üretim yöntemidir.
 - Daha düşük karbon ayak izi: geleneksel hidrojen üretim yöntemlerine göre daha az CO2 emisyonu üretir, bu nedenle daha düşük bir karbon ayak izi vardır.
 - **CCS teknolojisi ile entegrasyon:** Mavi hidrojen üretimi sırasında açığa çıkan CO2, karbondioksit yakalama ve depolama (CCS) teknolojisi kullanılarak depolanabilir veya yeniden kullanılabilir.
 - Mavi hidrojen üretimi, mevcut doğalgaz altyapısı kullanılarak gerçekleştirilebilir.
 - Güvenilir enerji kaynağı: Hidrojen, temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarından biri olarak kabul edilir ve mavi hidrojen, mevcut doğalgaz kaynaklarının kullanımını optimize ederek güvenilir bir enerji kaynağı sağlar.
- ### Yeşil hidrojen
- Sıfır-emisyon bir yakıt olarak kabul edilir çünkü üretimi sırasında hiçbir sera gazı salınımı olmaz.
 - Yeşil hidrojen üretimi, yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektriği kullanarak suyun elektrolizi yoluyla yapılır. Bu nedenle, yeşil hidrojenin üretimi, sıfır karbon emisyonuna sahip bir enerji kaynağı ile gerçekleştirildiğinde, tamamen yenilenebilir bir kaynak olarak kabul edilir.

- Ayrıca, yeşil hidrojen üretimi sırasında kullanılan suyun geri kazanılabilir olması nedeniyle su kaynaklarına olan etkisi de azaltılmış olur.

- Yeşil hidrojenin diğer bir özelliği, yüksek enerji yoğunluğudur, yani birim başına diğer yakıtlara göre daha fazla enerji sağlar. Bu özellik, özellikle endüstriyel ve taşımacılık sektörlerinde kullanıldığında faydalıdır.

- Endüstriyel uygulamalar: Mavi hidrojen, çelik, cam, kimya ve petrokimya gibi endüstrilerde kullanılabilir.

Moleküler & Mor Hidrojen

H₂ formülü ile gösterilen, iki hidrojen atomundan oluşan bir bileşiktir. Mor hidrojen ise, normal hidrojenden farklı olarak, düşük sıcaklık ve yüksek basınç altında elde edilen, daha kararlı bir izomerdir.

- Mor hidrojen, normal hidrojenden daha karardır ve uzun süre saklanabilir.
- Normal hidrojen gazının aksine, mor hidrojen gazının rengi morumsu bir renktedir.
- Mor hidrojen, normal hidrojenden daha yoğundur.
- Mor hidrojen gazı, normal hidrojen gazına göre daha yüksek bir ısı kapasitesine sahiptir.
- Mor hidrojenin yoğunluğu, normal hidrojenden yaklaşık iki kat daha fazladır.
- Mor hidrojen gazı, normal hidrojen gazına göre daha az uçucudur.
- Mor hidrojenin reaktivitesi normal hidrojenden daha düşüktür.
- Mor hidrojenin elde edilmesi oldukça zordur ve yüksek basınçlar gerektirir.
- Mor hidrojen, özellikle yüksek sıcaklık ve basınç altında kullanılan araştırma ve endüstriyel uygulamalar için önemli bir bileşiktir.

Turkuaz hidrojen

- Hidrojen gazının üretimi sırasında karbondioksit emisyonlarını azaltmak için kullanılan bir üretim yöntemidir. Bu yöntemde, hidrojen üretimi sırasında oluşan karbondioksit gazı yakalanır ve saklanır veya kullanılır. Böylece, hidrojen üretimi sırasında açığa çıkan sera gazı emisyonları azaltılmış olur.
- Turkuaz hidrojen üretimi, mavi hidrojen ve yeşil hidrojen üretimi gibi diğer hidrojen üretim yöntemlerine göre daha az karbondioksit emisyonu üretir, ancak tamamen karbon nötr değildir.
- Turkuaz hidrojen, özellikle endüstriyel sektörlerde kullanılan hidrojen ihtiyacının karşılanmasında bir alternatif olarak değerlendirilmektedir.

Turkuaz hidrojen, hidrojen üretimi için doğal gaz veya kömür gibi fosil yakıtların kullanıldığı gri hidrojen üretimine kıyasla daha az karbondioksit emisyonu üretir. Ancak, turkuaz hidrojen üretimi sırasında hala sera gazı emisyonları oluşmaktadır ve bu nedenle tamamen karbon nötr değildir. Bu nedenle, turkuaz hidrojenin yanı sıra, mavi hidrojen ve yeşil hidrojen gibi diğer hidrojen üretim yöntemleri de karbon nötr üretim hedeflerine ulaşmak için araştırılmaktadır.

3.SOSYAL KATEGORİ

3.1.Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Günümüzde kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili devasa literatürde çok farklı tanımlamaların var olduğu görülüyor. 20. Yüzyılın başlarında kârı arttırmak olarak nitelendirilen kurumsal sosyal sorumluluk, 2000 yılı ve sonrasında toplumsal değişim aracı olarak sorumlu kuruluşun finansal ve sosyal performans ilişkisi olarak nitelendirilmektedir.

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), kurumların, çeşitli etkinlikler ve uygulamalarla kurumun bu eylemlerinden etkilenecek olan tüm hedef kitlesine yönelik çevresel, ekonomik ve sosyal açıdan yarattığı etkileri azaltacak ya da hem kurumun hem de toplumun gelişimine katkı sağlayacak işlemleri planlaması, yürütmesi ve sonuçlarını paylaşmasıdır.

Sosyal sorumluluk sahibi olmak sadece resmi beklentileri yerine getirmek değil, gönüllülüğten ileriye giderek, insan sermayesine, çevreye ve hissedarlarla ilişkilere daha çok yatırım yapmak anlamına gelmektedir. (Commision of the European Communities, 2001:6) İşletme ile toplum arasında sosyal bir sözleşme söz konusudur. İşletme ile toplum arasındaki sosyal nitelikli sözleşme, karşılıklı olarak birbirlerinin beklentilerini yerine getirmesi şeklinde açıklanır.

Bir işletmenin çevreye ve topluma karşı sorumlulukları yanı sıra doğrudan ve/veya dolaylı ilişki içerisinde bulunduğu ve işletme kararlarından ve faaliyetlerinden ciddi olarak etkilenebilecek tüm paydaşlara karşı sorumluluğu bulunmaktadır.

Sosyal Kriterler

Aşağıda genel olarak başlıkları verilmiş olan sosyal kriterleri hem kuruluş içi ilişkilerde hem de kuruluş dışı ilişkilerde olacak şekilde göz önünde bulundurmak gerekir.

- Çeşitlilik ve dağılım (Cinsiyet, yaş, etnik kimlik ve profesyonel gelişim)
- Etik ve dürüstlük
- Risk yönetimi

- Paydaş entegrasyonu
- Şeffaflık
- Yasalara uyum
- İnsan hakları
- Halkla ilişkiler
- Müşteri memnuniyeti
- Veri güvenliği
- Yerli halka saygı
- Çalışan ilişkileri
- Çalışma koşulları
- Ayrımcılık
- Cinsiyet eşitliği
- Çocuk işçilik
- İş sağlığı ve güvenliği
- Tüketici ilişkileri
- Sosyal proje yatırımları
- Eğitim eşitliği

Paydaşlar, işletmelerden çıkarları olan bireyler ve kurumlardır. Paydaş teorisini geliştiren Freeman, paydaş tanımını, işletmeler nezdinde değer taşıyan veya işletmelerden talepleri olan gruplar olarak yapmıştır.

Paydaş teorisi öncelikle bir stratejik yönetim kavramıdır.

Paydaş teorisinin amacı rekabet avantajı geliştirmek için organizasyonun iç ve dış çevresi ile olan ilişkilerini güçlendirmesine yardımcı olmaktır.

Organizasyonun kendi iç çevresi denildiğinde bundan organizasyon sahip ve yöneticilerinin, çalışanların, organizasyon kültürünün analiz edilmesi anlaşılır.

Faaliyet çevresi ise organizasyonun faaliyet bulunduğu sektörde ilişkide bulunduğu kişi ve kurumları (müşteriler, tedarikçiler, rakip firmalar, kamu yönetimi vs.) kapsar.

Dış çevre ise organizasyonun kendi iç çevresi ve faaliyet çevresi dışında kalan alanı kapsar.

Bu kavram 2015 yılından sonra ISO tarafından güncellenmiş olan tüm yönetim sistemi standartlarının 4. Maddesi olan "Kuruluşun Bağlamı" maddesinde görülmektedir. Kuruluşun bağlamı maddesinde iç ve dış hususları tanımlarken, ilgili tarafları belirleyip, ilgili tarafların beklentilerinin analizi gerçekleştirilir.

Sorumluluk kısmına ise, hem kurum içi sorumluluklar (çalışanlara, hissedarlara ve yöneticilere olan sorumluluklar), hem de kurum dışı sorumluluklar (rakiplere, müşterilere, tedarikçilere, devlete, çevreye ve topluma olan sorumluluklar) karşımıza çıkıyor. Bir kuruluş bu iki ana alan arasında denge kurmaya çalışmaktadır.

Kurumsal Sosyal Sorumlulukların Avantajları:

- Marka değeri ve piyasa değerlerinin artması
- Müşteri sadakati oluşması
- Müşteri güveninin kazanılmasına yardımcı olması
- İtibar artışı
- Yeni Pazar fırsatları
- Satışların artması
- Toplumsal saygınlık kazanılması ve geliştirilmesi
- Nitelikli çalışanı cezbetme ve elinde tutma
- Rekabet avantajı

Dezavantajları ise;

- Sosyal eylemlerin ürün ve hizmetlerin fiyatlarını arttırması
- Yeni insan kaynağı ihtiyacı
- Kuruluşun ana amaçlarından uzaklaşması

Sonuç olarak kurumsal sosyal sorumluluk herhangi bir organizasyonun hem iç, hem de dış çevresindeki tüm paydaşlara karşı "etik" ve "sorumlu" davranması, bu yönde kararlar alması ve uygulaması olarak nitelendirilebilir. Bu konuda daha ileri adımlar atılabilmesi için "sosyal raporlama", (social reporting) "etik denetim", (ethical auditing / ethical bookkeeping / ethical accounting), "sosyal açıdan sorumluluk içeren yatırımlar" (socially responsible investments) gibi oldukça yeni olan gelişmelerin daha yakından takip edilmesi ve desteklenmesi gerekir.

Kuruluş içi sosyal sorumluluk örnekleri:

- Personelin işe adaptasyonunu sağlama,
- Personele önem verip, çalışma haklarına saygı gösterilmesi,
- Çalışma ortamı veya koşullarının çalışanlara göre ayarlanması ve iyileştirilmesi,
- Adil ücret uygulaması,
- Bireyin kişisel eğitimine ve kariyerine odaklanma,
- Açık iletişimi destekleme ve yönetime katılma olanağının sağlanması,
- Çalışanların dernek (sendika) kurma ve grev yapma hakkına engel olmama,
- Özel yaşamın gizliliği hakkına saygılı olma,
- Çalışanlar arasında ayrımcılık yapmama

Kuruluş dışı sosyal sorumluluk örnekleri:

- Şirketlerin iş ahlakına uymaları,
- Ürünün tüketiciye yeterince tanıtılması,
- Tüketicileri satış sonrası destekler hakkında bilgilendirme,
- Uygun fiyat belirleme,
- Çevre kirliliğinin önlenmesi

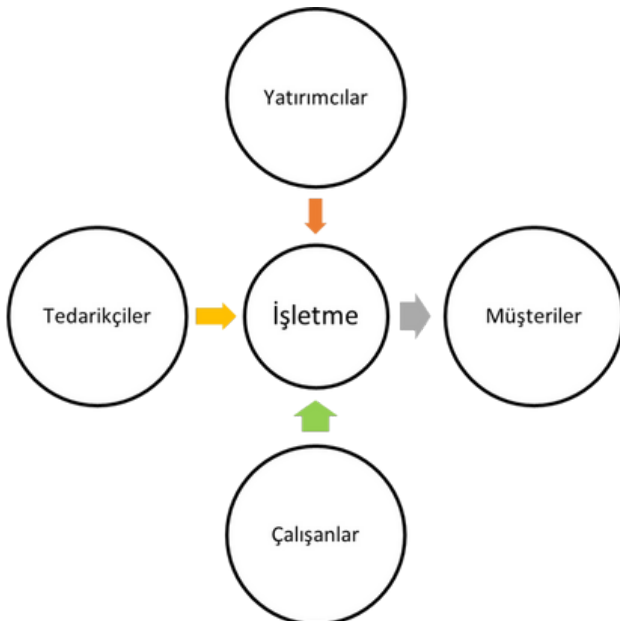
3.2. Paydaş Analizi

Kalite yönetim sistemlerinin içeriğinde ve en önemlisi sürdürülebilirliğin temelinde tüm tedarik zincirini birlikte geliştirmek bulunur. Tedarik zincirini çok genel olarak “Tedarikçi – Üretici – Müşteri” olarak düşünebiliriz. Bu zincirde üretici, müşteri beklentilerini karşılamak için sürdürülebilirlik performansını geliştirirken hem kendi performansını geliştirir, hem de tedarikçilerini geliştirmesine itirici kuvvet uygular. Böylelikle, kuruluş yapmış olduğu çalışmaları tek başına yapmaz aynı zamanda ekosisteminde bulunan kuruluşlara da olumlu / olumsuz etkide bulunabilir.

Paydaşlar ile işletmeler arasındaki ilişkiyi geleneksel girdi-çıkı modeli ve paydaş modeli bazında iki farklı modeli karşılaştırmalı olarak ortaya koyulmuştur.

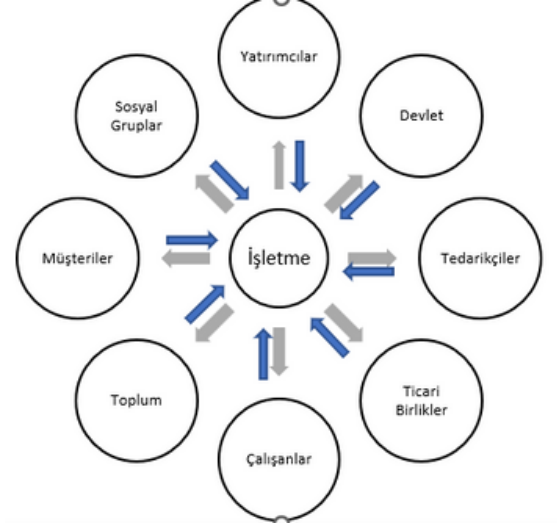
Girdi – Çıktı Modeli

Girdi-çıkı modelinde ilişkileri ifade eden oklar tek yönlüdür. Yatırımcılar, tedarikçiler ve çalışanlar işletmeye girdi sağlarken, işletme bu girdileri çıktıya dönüştürerek müşterilerine fayda sağlamaktadır.

Paydaş Modeli

Paydaş modeline baktığımızda ise, işletmenin tüm paydaşlarının işletmeden fayda sağlamasını esas alır. Bu durumda okların yönü çift yönlü olur ve etkilenme de iki yönlü olarak değişir.

Sürdürülebilirliğin temelinde bulunan paydaş modeli uygulamalarını genellikle kalite, iş sağlığı ve güvenliği, enerji, çevre uygulamalarında görmekteyiz. Paydaş analizi süreci, organizasyonların sürdürülebilirlik stratejilerini belirleme ve uygulama sürecinde önemli bir adımdır. Organizasyonlar, paydaşların beklentilerini anlamak ve dikkate almak suretiyle daha etkili ve kapsamlı sürdürülebilirlik stratejileri geliştirebilirler.

Paydaşların Tanımlanması: İlk adım, organizasyonun hangi paydaşları olduğunu belirlemektir. Paydaşlar, organizasyonun faaliyetlerinden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen kişi, grup veya kuruluşlardır. Paydaşlar arasında müşteriler, çalışanlar, tedarikçiler, yerel topluluklar, hükümet kurumları, medya, çevre örgütleri ve yatırımcılar gibi farklı gruplar bulunabilir.

Paydaşların Önceliklendirilmesi:

Tanımlanan paydaşlar arasından öncelikli olanlar belirlenmelidir.

Öncelikli paydaşlar, organizasyonun faaliyetlerinden doğrudan etkilenen veya organizasyonun başarısı için kritik öneme sahip olan gruplardır.

Paydaşların Beklentilerinin Belirlenmesi:

Her paydaş grubunun organizasyondan beklentileri ve endişeleri belirlenmelidir. Bu, paydaşlarla iletişim kurarak, anketler düzenleyerek veya mevcut literatürü inceleyerek yapılabilir. Paydaşların beklentileri, organizasyonun sürdürülebilirlik stratejisini şekillendirmede önemli bir rol oynar.

Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği: Paydaş analizi süreci, paydaşlarla iletişimi ve işbirliğini teşvik etmelidir. Paydaşlarla düzenli olarak iletişim kurmak ve onların geri bildirimlerine değer vermek, organizasyonun sürdürülebilirlik performansını artırmak için önemlidir.

Analiz ve Değerlendirme: Elde edilen verileri analiz ederek paydaş analizinin sonuçlarını değerlendirmek önemlidir. Bu değerlendirme, organizasyonun sürdürülebilirlik stratejisinin geliştirilmesine ve paydaşların beklentilerine uygun şekilde hareket etmesine rehberlik eder.

Stratejik Kararlar ve Eylem Planları:

Paydaş analizinin sonuçlarına dayanarak, organizasyon sürdürülebilirlik stratejilerini ve hedeflerini belirlemelidir. Bu stratejiler ve hedefler, paydaşların beklentilerini karşılamaya yönelik olmalı ve organizasyonun uzun vadeli başarısını desteklemelidir.

3.3.Etik

Etik, doğru ve yanlış arasındaki ahlaki değerlerin incelenmesi ve uygulanmasıyla ilgilenen bir felsefi disiplindir. Etik, insanların davranışlarını değerlendirirken ve kararlar alırken hangi ilkeleri ve değerleri takip etmeleri gerektiği konusunda rehberlik eder.

Temel olarak, etik insanların nasıl davranması gerektiği ve toplum içinde nasıl ilişkiler kurması gerektiği konusunda bir çerçeve sağlar.

Etik, genellikle bireylerin ve kuruluşların ahlaki değerleri ve ilkeleri nasıl anlayıp uygulayacaklarını inceleyen bir alan olarak da ele alınır. Bu, kişisel etik (bireylerin kendi davranışlarına ilişkin ahlaki sorumlulukları) ve kurumsal etik (şirketlerin, kurumların veya organizasyonların toplumda ve paydaşlarına karşı ahlaki sorumlulukları) gibi çeşitli alanları içerir.

Etik, bir dizi temel kavram ve prensip üzerine inşa edilmiştir. Bu prensipler arasında dürüstlük, adalet, dürüstlük, saygı, sorumluluk, vicdan ve yardımseverlik gibi değerler bulunur. Etik ayrıca bireylerin ve kuruluşların karar alma süreçlerindeki sorumluluklarını, toplumsal adaleti ve eşitliği, çevresel sürdürülebilirliği ve insan haklarını da kapsar.

Genel olarak, etik insanların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerinde nasıl davranmaları gerektiği konusunda bir rehberlik sağlar ve toplumun güven, iş birliği ve dayanışma içinde yaşamasına katkıda bulunur. Etik, kişisel, sosyal ve kurumsal düzeylerde ahlaki değerlerin anlaşılması ve uygulanmasında kritik bir rol oynar.

Sürdürülebilirlik konularında etik ilkelerin uygulanması, çevresel, sosyal ve ekonomik açılardan sürdürülebilir bir geleceğin inşasında kritik bir rol oynar. Etik, sürdürülebilirlik çabalarının güvenilirliğini artırır, paydaşların güvenini kazanır ve uzun vadeli başarı için temel bir zemin sağlar.

Sürdürülebilirlik, hem mevcut nesillerin ihtiyaçlarını karşılarken hem de gelecek nesillerin ihtiyaçlarını güvence altına alırken toplumsal sorumluluğun önemli bir bileşenidir. Bu bağlamda, etik ilkeler, mevcut ve gelecek nesiller arasında adil bir denge sağlama çabalarını şekillendirir. Sürdürülebilirlik çabaları, toplumsal adaleti, eşitlik ve kapsayıcılığı gözetmelidir.

Sürdürülebilirlik, çevrenin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasıyla ilgilidir. Bu bağlamda, etik ilkeler, doğal çevrenin ve tüm canlıların haklarını gözeterek, çevresel sorumlulukları belirleme ve uygulama konusunda rehberlik eder.

Etik, sadece kısa vadeli kazançlara odaklanmanın ötesine geçerek, gelecek nesillerin refahını ve yaşam kalitesini dikkate alan kararlar almayı teşvik eder. Etik, sürdürülebilirlik çabalarının şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yönetilmesini teşvik eder. Organizasyonlar, paydaşlarına karşı dürüst ve açık olmalı, aldıkları kararları ve uyguladıkları politikaları açıklamalı ve paydaşların geri bildirimlerine değer vermelidir.

Sürdürülebilirlik, kültürel çeşitliliğin ve insan haklarının korunmasını da içerir. Etik, farklı kültürel ve toplumsal bağlamlarda yaşayan insanların değerlerine saygı gösterilmesini ve onların katılımını sağlamayı teşvik eder.

3.4. İnsan Hakları

İnsan hakları ve sürdürülebilirlik arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. İnsan hakları, tüm insanların eşit ve adil bir şekilde muamele görmesi gerektiğini vurgular. Sürdürülebilirlik ise mevcut ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını dengeli bir şekilde karşılarken sosyal, ekonomik

ve çevresel adaleti gözetir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik çabaları, insan haklarının korunması ve toplumsal adaletin sağlanmasıyla doğrudan ilişkilidir.

Sürdürülebilirlik, temel insan ihtiyaçlarının karşılanmasını ve insanların yaşam kalitesinin artırılmasını hedefler. İnsan hakları ise gıda, su, barınma, sağlık, eğitim gibi temel ihtiyaçların herkes tarafından erişilebilir olması gerektiğini savunur. Sürdürülebilirlik çabaları, bu temel ihtiyaçların sürdürülebilir bir şekilde karşılanmasını sağlamayı amaçlar.

İnsan hakları, herkesin sağlık hizmetlerine erişim hakkına sahip olduğunu vurgular. Sürdürülebilirlik ise sağlıklı yaşam koşullarının korunması, hastalıkların önlenmesi ve sağlık hizmetlerinin sürdürülebilir bir şekilde sunulmasıyla ilgilidir. Sağlık ve refah, hem insan hakları hem de sürdürülebilirlik çabalarının öncelikli alanlarından biridir.

İnsan hakları, sağlıklı bir çevreye erişim hakkını da içerir. Sürdürülebilirlik ise doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını ve çevrenin korunmasını savunur. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik çabaları, insanların temiz hava, su ve doğal yaşam alanlarına erişimini sağlayarak çevresel hakları korur.

İnsan hakları, demokratik katılım, ifade özgürlüğü ve adaletli bir yönetim sistemini savunur. Sürdürülebilirlik çabaları da toplumsal katılım, iş birliği ve şeffaflığı teşvik eder. İnsanların sürdürülebilirlik konularında karar alma süreçlerine katılması, insan haklarının korunması ve sürdürülebilirlik hedeflerinin başarılmasında önemlidir.

Bu nedenlerle, insan hakları ve sürdürülebilirlik arasındaki ilişki, insanların

haklarına saygı gösterilmesi, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve toplumsal adaletin sağlanması gibi ortak amaçları destekler. İnsan haklarına saygı göstermek ve korumak, sürdürülebilir bir geleceğin inşası için temel bir ön koşuldur.

3.5.Rüşvet ve Yolsuzluk

Rüşvet ve yolsuzluk, sürdürülebilirlikle doğrudan çatışan ve bu ilkeye zarar veren unsurlardır.

Rüşvet ve yolsuzluk, yasalara ve etik ilkelerine aykırıdır. Sürdürülebilirlik, adil ve şeffaf bir iş yapma ortamı yaratmayı ve yasalara ve etik standartlara uyumu teşvik etmeyi hedeflerken, rüşvet ve yolsuzluk tam tersi bir durumu yansıtır.

Rüşvet ve yolsuzluk, ekonomik ve sosyal adaletsizliği derinleştirir. Bu olumsuz uygulamalar, kaynakların haksız dağılımına ve zenginle fakir arasındaki uçurumun genişlemesine katkıda bulunur. Sürdürülebilirlik ise adil ve kapsayıcı bir kalkınma için mücadele eder.

Rüşvet ve yolsuzluk, kaynakların verimsiz ve dengesiz bir şekilde kullanılmasına neden olabilir. Bu tür uygulamalar, projelerin seçiminde ve uygulanmasında etkinliği ve verimliliği azaltırken, sürdürülebilirlik ise kaynakların dengeli ve etkin bir şekilde kullanılmasını savunur.

Rüşvet ve yolsuzluk, çevresel zararlara da yol açabilir. Örneğin, çevresel düzenlemelerin ihlal edilmesi veya çevre koruma projelerinin yanlış yönetilmesi gibi durumlar, doğal kaynakların tahrip edilmesine ve ekolojik dengeye zarar verilmesine neden olabilir. Sürdürülebilirlik ise doğal kaynakların korunmasını ve çevresel zararların en aza indirilmesini hedefler.

Rüşvet ve yolsuzluk, kurumların ve toplumun uzun vadeli güvenilirliğini zayıflatabilir. Bu tür uygulamalar, kamu güvenini sarsar, yatırımcıları caydırır ve ekonomik istikrarı tehdit eder.

Sürdürülebilirlik ise güvenilir ve şeffaf bir iş yapma ortamı oluşturmayı ve toplumun uzun vadeli refahını korumayı amaçlar. Bu nedenlerle, rüşvet ve yolsuzluk sürdürülebilirlik prensipleriyle uyumlu değildir ve sürdürülebilir bir gelecek için ciddi bir engel teşkil eder. Sürdürülebilirlik çabaları, rüşvet ve yolsuzlukla mücadeleyi ve adil, şeffaf ve hesap verebilir bir iş yapma ortamı oluşturmayı teşvik etmelidir.

3.6.İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

ISO 45001, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi (İSGYS) için uluslararası bir standarttır. Bu standart, iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliği performansını yönetmek ve iyileştirmek için bir çerçeve sağlar. ISO 45001, çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumayı, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeyi ve yasal düzenlemelere uyumu desteklemeyi amaçlar.

İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi (İSGYS), iş yerlerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumayı amaçlar. Çalışanların sağlıklı bir çalışma ortamında bulunmaları, sürdürülebilirliğin temel bir unsuru olan insan sermayesinin korunması ve geliştirilmesi açısından kritiktir. ISO 45001'in amaçlarından biri de iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltmaktır. Bu, çalışanların güvenliğini ve refahını sağlamanın yanı sıra, iş yerlerinde verimliliği artırır ve iş kayıplarını en aza indirerek işletmenin sürdürülebilirliğini güçlendirir.

ISO 45001'e uygun bir İSGYS'nin kurulması, işletmenin sosyal sorumluluklarını yerine getirdiğini gösterir. Bu da işletmenin itibarını artırır ve paydaşlar arasında güven oluşturur. Güçlü bir iş sağlığı ve güvenliği kültürü, çalışanlar, tedarikçiler, müşteriler ve toplum genelinde olumlu bir etki yaratır.

ISO 45001 standartlarına uyum, işletmelerin sürdürülebilirlik performansını artırır. Çalışanların sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan yatırımlar, uzun vadeli başarı için temel oluşturur ve işletmenin rekabet gücünü artırır.

3.7.Eğitim

Eğitim sürdürülebilirlik için temel bir unsurdur çünkü insanları bilinçlendirir, yetkinliklerini artırır, toplum katılımını teşvik eder ve sürdürülebilirlik kültürünü geliştirir. Eğitim, sürdürülebilir bir geleceğe doğru ilerlememizde kritik bir rol oynar. Eğitim, insanların sürdürülebilirlik kavramını anlamalarını ve çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarını kapsayan bir farkındalık geliştirmelerini sağlar. Bu, bireylerin ve toplumun sürdürülebilirlikle ilgili sorunları tanımasına ve çözüm bulmaya daha istekli olmalarını sağlar.

Sürdürülebilirlik, farklı beceri ve bilgi alanlarını kapsayan geniş bir konudur. Eğitim, bireylerin ve profesyonellerin sürdürülebilirlikle ilgili yetkinliklerini geliştirmelerine ve bu alanda uzmanlaşmalarına olanak tanır. Bu, sürdürülebilirlikle ilgili karmaşık sorunları çözmek için gereken araçları ve becerileri sağlar.

Okul eğitimi, gelecek nesilleri sürdürülebilirlik konusunda bilinçlendirmek için kritik bir platform sağlar.

Sürdürülebilirlik kavramları, müfredatın bir parçası olarak entegre edilerek öğrencilere çevre sorunları, iklim değişikliği, kaynak yönetimi ve sosyal adalet gibi konularda eğitim verilebilir. Kuruluşlar bu kapsamda sivil toplum kuruluşları (STK) ile işbirliği geliştirerek sosyal sorumluluk projeleri geliştirebilir.

İş dünyasında, sürdürülebilirlik eğitimi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği, çevre yönetimi, enerji verimliliği ve sosyal sorumluluk gibi konularda bilgi sahibi olmalarını sağlar. Bu, işletmelerin sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirmelerine ve çalışanlarının sürdürülebilirlik konusunda aktif katılımını teşvik etmelerine yardımcı olur.

Eğitim, toplumun sürdürülebilirlik konularında aktif olarak katılımını teşvik eder. Toplumun çeşitli kesimlerine sürdürülebilirlikle ilgili bilgi verilmesi ve onların görüşlerinin alınması, sürdürülebilirlik projelerinin başarılı olması için önemlidir.

Kuruluşlar hem kuruluş içinde hem de dışında eğitim programları geliştirmelidir. Bu eğitim programları kapsamında eğitim planları geliştirerek tüm çalışanlarının ve paydaşlarının da gelişimine katkı sağlamalıdır.

3.8.Döngüsel Ekonomi

Doğrusal ekonomi modeli, Sanayi Devrimi sonrasında başlayan dünya nüfusundaki hızlı artış, enerji tüketimi, ekolojik kirlenme ve iklim değişikliği gibi sorunlar nedeniyle sürdürülemez duruma gelmiştir. Döngüsel ekonomi modeli de mevcut olan doğrusal ekonomi modeline bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır.

Döngüsel ekonomi modeli, enerji ve doğal kaynakların verimli kullanıldığı, atıkların geri kazanıldığı, çevreye zarar vermeyen, sürdürülebilir gelişmeye katkı sağlayan yeşil ekonomi modeli olarak gündeme gelmiştir. Böylece, ürünlerin üretimi, kullanılması ve atılması süreçlerini (al – yap – at) kapsayan doğrusal ekonomi modeline dayanan ve yaygın olarak kullanılan üretim/tüketim yapısı yerini, dünyada giderek atığın geri dönüştürülerek yeniden değerlendirildiği, kaynak verimliliğinin temin edildiği ve hammadde maliyetinin azaltıldığı, sürdürülebilir ve yenilikçilik temelli döngüsel ekonomi sistemine bırakmıştır.

Döngüsel ekonomi ilkeleri aşağıda gibidir;

- Yeniden Düşünmek (Rethink)
- Azaltmak (Reduce)
- Yeniden Kullanmak (Re use)
- Tamir Etmek (Repair)
- Yenilemek (Refurbish)
- Yeniden Üretmek (Remanufacture)
- Başka Bir Amaçla Kullanmak Üzere Değiştirmek (Repurpose)
- Geri Dönüşüm (Recycle)

Döngüsel ekonomi, doğal kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasını teşvik eder. Bu yaklaşım, kaynakları tüketim-atalık döngüsü içinde sürekli olarak yeniden kullanarak, tüketimin ve atık oluşumunun azalmasını sağlar. Bu da doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunur.

Döngüsel ekonomi, atık miktarını azaltmayı ve kaynakları geri dönüştürmeyi teşvik eder. Atıkların yeniden kullanılması veya geri dönüştürülmesi, doğal kaynakların korunmasına ve çevresel etkilerin azaltılmasına yardımcı olur. Bu da sürdürülebilirlik açısından önemli bir adımdır.

Döngüsel ekonomi, ekonomik büyümeyi sürdürülebilir bir şekilde teşvik ederken, aynı zamanda yenilikçi çözümleri teşvik eder. Kaynakları daha verimli kullanma ve atıkları yeniden değerlendirme ihtiyacı, işletmeleri daha yenilikçi ve sürdürülebilir uygulamalar geliştirmeye teşvik eder.

Döngüsel ekonomi, işletmeler, toplumlar ve ekonomiler için çeşitli faydalar sağlar. Atık azaltma ve geri dönüşüm uygulamaları, işletmelerin maliyetlerini azaltabilir, yeni istihdam olanakları yaratabilir ve topluma ekonomik ve sosyal fayda sağlayabilir.

Döngüsel ekonomi, uzun vadeli yatırım yapmayı ve dayanıklı ürünlerin üretilmesini teşvik eder. Ürünlerin ömrünün uzaması ve atıkların azalması, kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlar ve gelecek nesillere daha sürdürülebilir bir dünya bırakılmasına yardımcı olur.

3.9.SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı

SA8000, Sosyal Sorumluluk Standardı (Social Accountability 8000) olarak bilinen bir standarttır. Bu standart, işletmelerin iş yerlerinde çalışanların haklarını korumak ve işletme faaliyetlerini sosyal sorumluluk ilkelerine uygun olarak yönetmelerini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.

SA8000, çalışma koşulları, işçi hakları ve insan haklarıyla ilgili uluslararası standartları içerir.

- Çocuk İşçi Çalıştırma: SA8000, işletmelerin çocuk işçi çalıştırmalarını önlemesini ve çalışanların yaşlarını belirlemek için uygun önlemleri almasını gerektirir.

- Zorla veya Zorunlu İşçi Çalıştırma: Standart, işletmelerin zorla veya zorunlu işçi çalıştırmalarını kesinlikle yasaklar.
- İş Sağlığı ve Güvenliği: SA8000, işletmelerin çalışanların iş sağlığı ve güvenliğini korumak için gerekli önlemleri almasını ve uygun eğitimleri sağlamasını gerektirir.
- Sendika Özgürlüğü ve İşçi Birlikteliği: Standart, işletmelerin çalışanların sendika özgürlüğünü tanımasını ve işçi birlikteliğine izin vermesini destekler.
- Ayrımcılık ve Taciz: SA8000, işletmelerin ayrımcılığı ve tacizi önlemesini ve çalışanların eşit muamele görmesini sağlamasını gerektirir.
- Çalışma Süreleri ve Ücretler: İşletmeler, çalışma süreleri ve ücretler konusunda yerel yasalara ve uluslararası standartlara uygun davranmalıdır.

SA8000 sertifikası, işletmelerin sosyal sorumluluklarına bağlılığını ve çalışan haklarını korumaya verdiği önemi doğrular. Bu standart, işletmelerin etik ve sosyal olarak sorumlu bir işletme kültürü geliştirmesine ve sürdürmesine yardımcı olur.

4.YÖNETİŞİM KATEGORİSİ

4.1.Yönetişim

Küreselleşmenin etkisi ile dünya genelinde yaşanan toplumsal, ekonomik, siyasal, teknolojik gelişmeler, inovasyonlar her alanda olduğu gibi yönetimalanını da etkilemiş olup yönetim alanında yeni kavramların, anlayışların ve organizasyonların ortaya çıkmasına ve mevcut kavram, anlayış ve organizasyonların inanılmaz bir hızla değişim ve dönüşüme uğramasına sebep olmuştur.

Katılımcılar ve yönetimarasındaki ilişkiler yeniden şekillenmeye başlamış ve “yönetim” kavramı değişikliğe uğramıştır. Bu yeni yönetim anlayışı yönetenlerle yönetilenler arasındaki “karşılıklı etkileşim” kavramını içerdiği için “yönetişim” olarak Türkçe’de yerini almıştır.

Kelime anlamı bakımından “yönetişim”; yönetim kelimesine ‘karşılıklılık’ ekinin eklenmesi ile ortaya çıkmıştır. Örnek verecek olursak “vurmak” eylemi bir kişinin tek taraflı olarak yaptığı bir eylem iken “vuruşmak” eylemi en az iki kişinin karşılıklı birbirlerine vurduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde “yönetim” kelimesi bir kişi veya bir grubun tek başına yaptığı bir eylem iken “yönetişim” mevcut tüm katılımcıların yönetme işine katılmalarına, bu eylemin bir parçası olmalarına imkan vermektedir.

Kısacası, “Yönetişim” kavramı bir tarafın diğer tarafı yönettiği bir ilişkiden, karşılıklı etkileşimi öne çıkaran ilişkilerbütününe doğru dönüşümü, “birlikte yönetim” anlayışını ifade etmektedir.

Yönetişim kavramı ilk olarak 1989'da Dünya Bankasının Afrika'nın kalkınmasına ilişkin bir raporunda 'Özel sektör girişimleri ve piyasa mekanizmaları önemlidir, ancak bunların iyi bir yönetim ile yürütülmesi gerekir.' ifadesi ile kullanılmıştır. Türkiye'de ise 1996'da İstanbul'da düzenlenen İkinci Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri (HABITAT II) konferansında kullanılmıştır. Bu yeni yönetim anlayışı ile; hükümetler, kamu ve özel kuruluşlar, çalışanlar, kadınlar, erkekler, çocuklar, gençler gibi tüm kurumlar ve bireyler ortaklar olarak görülmeye başlanmış, sorunların çözümünde, kararların alınmasında toplumun tüm kesimlerinin sorumluluk alması gerektiği vurgulanmıştır. Yönetişim kavramı hukuktan siyasete, kamudan özel işletmelere ve uluslararası ilişkilere kadar birçok alanda uygulama alanı bulmakta, sürdürülebilir kalkınma için ön şart olarak görülmektedir.

4.2. İyi Yönetişim

Yönetişim belli ilkelere dayanır ve iyi yönetim bu ilkelerin ne kadar benimsendiğine bağlı olarak sağlanır. 2001 yılında Avrupa Toplulukları Komisyonu tarafından hazırlanan Beyaz Kitap'ta iyi yönetişimin temelini oluşturan 5 ilke: Açıklık (Şeffaflık), Katılımcılık, Hesap Verebilirlik, Etkililik ve Tutarlılık olarak vurgulanmıştır. Günümüzde farklı kaynaklarda bu ilkelere ilave olarak Sorumluluk, Adillik, Hukuka Bağlılık gibi farklı ilkelere de yer verilmiştir.

Önemle vurgulanmalıdır ki, iyi yönetim; bir dizi ilke ve kuralı listelemekle başarılabilecek bir hedeften daha çok, o ilke ve kuralların yetkili kişiler ve kurumlardan nasıl algılandığı ve ne ölçüde uygulamaya konulmasıyla daha yakından ilgilidir. Yönetişim aynı zamanda yöneten-yönetilen ilişkilerini biçimlendiren bir kültürdür; etkileşimlere yön veren yol

haritasıdır; karar verme, kaynak tahsisi, önceliklerin belirlenmesi ve çatışmaların çözümü süreçlerinde esas alınan usul ve üsluptur.

4.3. İyi Yönetişim İlkeleri

- **Açıklık (Şeffaflık):** Yetkililerin karar alma süreçlerini ve kararlarını, diğer paydaşlara eşit, açık ve anlaşılır olarak gerçekleştirmesidir. Kararlarda anlaşılır dil kullanılmalı ve kararlar paydaşlardan tarafından ulaşılabilir olmalıdır.
- **Katılımcılık:** Projelerin yapılması ve uygulanmasında katılımın olması paydaşlara projelere sahip çıkma hissi verir ve daha başarılı sonuçlar elde edilmesine katkı sağlar. Potansiyel riskler erken fark edilir ve maliyetler azalır. Karar alımına katılan paydaşlar başarı ve başarısızlığı üstlenirler. Katılım sadece karar alma sürecine katılım olarak algılanmamalı, etkilenecek paydaşların bilgilendirilmesi şeklinde değerlendirilmelidir.

- **Hesap Verebilirlik:** Projelerde yapılacak çalışmalarda kimlerin yetkili olduğu ve yetki sınırları açıkça belirlenmelidir. Yetki sınırları çerçevesinde alınan kararlarda ve uygulamalarda paydaşlar sorumluluklarını üstlenmelidir. Gerekirse kararlar ve uygulamalar yeniden ele alınabilir, değiştirilebilir veya yeniden uygulanabilir.
- **Etkinlik:** Kararlar ve politikalar, etkili olmalı ve zamanında yapılmalı, açıkça belirlenmiş hedeflere uygun olarak hayata geçirilmeli, gelecekteki olası etkiler ve geçmişteki alınan derslere göre değerlendirilmelidir. Performans takip edilmeli ve iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- **Tutarlılık:** Kararlar, politikalar ve çalışmalar birbirleriyle uyumlu olmalıdır. Uyumun sağlanması; yapılandırılan düzenlemelerin öngörülebilir olmasını ve paydaşların güven duyacakları bir ortamda çalışmalarını daha verimli gerçekleştirmesini sağlar.
- **Sorumluluk:** Yapılan çalışmaların tüm süreçlerinde paydaşlar sorumluluklarını üstlenmelidir. Açıklık, katılımcılık, hesap verebilirlik, etkinlik, tutarlılık vb. güçlü sorumluluk gerektirir.
- **Adillik:** Kararlar ve politikalarda herhangi bir kesimi kayırmacı uygulamalar yapılmaması ve paydaşların tabi olduğu kuralların açık ve net olarak ortaya konularak herkese eşit şekilde uygulanması sağlanır. Bu paydaşların güven duymalarını sağlar.
- **Hukuka Bağlılık:** Kararlar ve politikalar; hukuk kurallarına uyumlu olmalı, uygun biçimde kabul edilmeli, tarafsız olarak uygulanmalı ve hukuk yolu ile denetlenmelidir. Hukukun üstünlüğü kabul ve tesis edilmelidir.

4.4. Yönetişimin Altı İşlevi

İyi yönetim elde etmek için aşağıda belirtilen yönetişimin altı işlevini; entegre etmek, kontrol etmek ve dengelemek gerekir.

- **Kuruluşun hedeflerinin belirlenmesi.** Misyon ve vizyon beyanları ile ifade edilir ve stratejik planı ile uygulanır. Hedefler organizasyonun hedeflerini tanımlar ve amacın nasıl uygulanacağını açıklar.
- **Kuruluşun etiğinin belirlenmesi.** Hangi davranış yönlerinin gerçekten önemli olduğunun tanımlanmasıdır. Etik; ahlak ve değerlere dayanır ve organizasyon içindeki insanların davranışlarını düzenleyen kuralları veya standartları tanımlar. Kuruluşlar, diğer politikaların yanı sıra, kurumun sağlığı için önemli olduğuna inandıkları kurumsal davranış yönlerini gösteren bir Etik Kurallar, Davranış Kuralları ve Çıkar Çatışması politikası oluşturur. Etik standartlar, üst düzey liderler tarafından belirlenir ve böylece başkalarının takip etmesi için örnek olurlar.
- **Organizasyon kültürünün oluşturulması.** Kuruluş içindeki insanların birbiriyle nasıl etkileşime girdiğinin belirtilmesidir. Yönetim organı, kültürün neyi gerektirmesi gerektiğine karar verir ve üst düzey liderlerden kendi eylemleri, kararları ve davranışlarıyla oluşturdukları kültürü modellemeleri beklenir. Tüm çalışanlar, gönüllüler ve diğer paydaşların yönetim sistemini desteklemesi çok önemlidir çünkü bu, kuruluşun kültürü üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yenilik, şeffaflık, olgunluk, profesyonellik, risk toleransı, çevresel, sosyal ve yönetim sorunları ve çok daha fazlasını içeren çeşitli konular kültür şemsiyesi altına girebilir.

- **Organizasyon tarafından uygunluğun sağlanması.** Kuruluşlar, kuruluşlarını yöneten yasa ve düzenlemeleri bilmelive anlamalıdır. Kuruluşun yüksek yararına çalışmak için yasal bir yükümlülükleri vardır.Yönetim kurulu, kuruluşunher zaman iyi bir yasal statüye sahip olmasını sağlamalıdır. Kurul, etik ve kültürel çerçeveiçinde çalışma konusunda yasal ve mevzuatauygunluğu sağlamalıdır.
- **Yönetim tarafından hesapverebilirliğin sağlanması**
 - Organizasyon içinde geliştirdikleri ve sürdürdükleri etik ve kültürel ortam için.
 - Kaynakların idaresi için.
 - Stratejik planın başarılması ve organizasyon hedeflerinin yerine getirilmesi için.
- **Kuruluş için yönetim çerçevesinin tasarlanması ve uygulanması.** Yönetim organı, organizasyonun performansından sorumludur ve yönettiği organizasyonun genel sorumluluğunu elinde tutar. Ancak, çoğu organizasyonda, yönetimorganı, yönetişimin tüm işinikendi başına üstlenemez. Kuruluşun verimli yönetişimini sağlamak için çeşitlisorumlulukların kuruluşun yönetimindeki kişilere devredilmesi gerekir.Yönetişim çerçevesi, kuruluşunyönetişim düzenlemelerinin işleyeceği ilkeleri, yapıları, kolaylaştırıcı faktörleri ve ara yüzleri tanımlar.

4.5. Kurumsal Yönetişim

Kurumsal yönetim, bir kuruluşun nasıl yönetildiği ve denetlendiği ile ilgili bir sistemdir. Bu sistem, şeffaflık, hesap verebilirlik, paydaşların haklarına saygı, risk yönetimi ve uzun vadeli değer yaratma gibi prensipleri içerir. Amacı, kuruluşun sürdürülebilirliğini ve başarısını artırmaktır. Kurumsal yönetim, işletmenin yönetim organlarının (örneğin, yönetim kurulu) görevlerini yerine getirirken, pay sahiplerinin, çalışanların, müşterilerin ve diğer ilgili tarafların çıkarlarını korumayı ve gözetmeyi amaçlar.

Kurumsal yönetim, ESG (Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetişim) ilkelerinin uygulanmasında kritik bir rol oynar. Şeffaflık, hesap verebilirlik ve yönetim kurulunun liderliği altında, şirketler çevresel ve sosyal performanslarını iyileştirebilir ve uzun vadeli değer yaratma hedeflerine odaklanabilirler. Ayrıca, risk yönetimi ve paydaş ilişkilerinin etkin yönetimi, kurumsal yönetim ilkelerinin ESG performansına entegrasyonunda önemli rol oynar. Bu yaklaşım, şirketlerin sürdürülebilirliklerini artırarak rekabet avantajı elde etmelerine yardımcı olabilir.

Kurumsal yönetim, ESG kavramının temel taşıdır çünkü şirketlerin finansal başarısını ölçmek için geleneksel metriklerin ötesine geçer ve çevresel ve sosyal etkilerini de değerlendirir. Şirketlerin yönetim kurulları, ESG faktörlerini stratejik karar alma süreçlerine entegre etmek ve paydaşlarının beklentilerini karşılamak için liderlik etmelidir. Bu, şirketlerin uzun vadeli sürdürülebilirliklerini ve toplumsal etkilerini artırarak, paydaşlara değer sağlamalarına ve rekabet avantajı elde etmelerine yardımcı olur. Kurumsal yönetim ilkelerinin ESG ilkeleriyle bütünleşmesi, şirketlerin toplumsal ve çevresel

sorumluluklarını yerine getirmelerine ve gelecek nesillere daha iyi bir dünya bırakmalarına katkıda bulunabilir.

4.4 Kurumsal Yönetişim ve Paydaş Yönetimi

Kurumsal yönetişim ve paydaş yönetimi, şirketlerin sürdürülebilirlik, şeffaflık ve etik değerlerle yönetilmesini sağlayan önemli kavramlardır. Kurumsal yönetişim, bir şirketin yönetim süreçlerini, paydaş ilişkilerini ve sorumluluklarını düzenleyen bir çerçevedir. Bu çerçevenin temel amacı, şirketin paydaşlarına karşı hesap verebilir olmasını sağlamaktır.

Paydaş yönetimi ise, şirketlerin çeşitli paydaş gruplarıyla ilişkilerini yönetme sürecidir. Bu gruplar arasında çalışanlar, yatırımcılar, tedarikçiler, müşteriler, toplum ve çevre gibi farklı paydaşlar bulunabilir. Şirketlerin sürdürülebilirlik, itibar ve başarılarını artırmak için bu paydaşlarla etkileşimde bulunmaları ve onların ihtiyaçlarını dikkate almaları önemlidir.

Kurumsal yönetişim ve paydaş yönetimi birbirini tamamlayan kavramlardır. İyi bir kurumsal yönetişim çerçevesi, şirketlerin paydaşlarını etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olurken, paydaş yönetimi de kurumsal yönetişimi güçlendirir ve şirketin uzun vadeli başarısını destekler. Bu nedenle, modern şirketlerin hem kurumsal yönetişim ilkelerine hem de paydaş yönetimi prensiplerine önem vermeleri ve bu alanlarda etkin uygulamalar geliştirmeleri önemlidir.

4.6. Sürdürülebilir Tedarikçi Yönetimi

İşletmelerin tedarik zincirlerini yönetme ve tedarikçileriyle iş birliği yapma şekli, sürdürülebilirlik performansını doğrudan etkiler.

Sürdürülebilirlik, tedarik zinciri boyunca şeffaflığı ve açıklığı teşvik eder. İşletmeler, tedarikçilerinden kaynakların ve malzemelerin kaynağını, üretim süreçlerini ve sosyal ve çevresel performanslarını belgelerini talep ederek tedarik zincirini şeffaflaştırabilir. Bu, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için önemli bir adımdır.

İşletmeler, tedarikçilerin çevresel ve sosyal performansını değerlendirerek sürdürülebilirlik kriterlerini karşılamalarını sağlayabilirler.

İşletmeler, tedarikçi yönetim süreçlerine sürdürülebilirlik kriterlerini entegre ederek tedarik zincirindeki etkilerini azaltabilirler. Örneğin, çevresel etiketleme gereksinimleri veya sosyal sorumluluk standartlarının tedarikçi sözleşmelerine dahil edilmesi, sürdürülebilirlik performansını artırabilir.

Sürdürülebilirlik, tedarik zincirindeki riskleri tanımlamayı ve yönetmeyi içerir. İşletmeler, tedarikçi ilişkilerini güçlendirerek tedarik zincirindeki riskleri azaltabilir ve dayanıklılığı artırabilirler. Örneğin, iklim değişikliği, doğal afetler veya insan hakları ihlalleri gibi risklere karşı hazırlıklı olmak için tedarik zincirini değerlendirebilirler.

İşletmeler, tedarikçi yönetimi süreçlerini kullanarak sürdürülebilirlik konusunda inovasyon ve sürekli iyileştirmeyi teşvik edebilirler.

Tedarikçilerle iş birliği yaparak çevre dostu malzemelerin kullanımını artırabilir, enerji ve kaynak verimliliğini artırabilir ve iş süreçlerini optimize edebilirler.

Tedarikçi denetimleri ve sertifikaları gibi araçlar, tedarik zincirindeki riskleri ve fırsatları belirlemeye yardımcı olur. Bu kapsamda, aşağıda yer alan ESG kılavuzlarından faydalanılabileceği gibi, kuruluşları kendi önceliklendirme analizleri veya matrisleri doğrultusunda denetim soruları oluşturabilir ve tedarikçilerini denetleyebilir.

- Ecovadis
- NQC – SAQ 5.0
- Resilince
- Drive sustainability
- Higg Index
- BSCI (Business Social Compliance Initiative)
- SEDex (Supplier Ethical Data Exchange)
- CDP

4.7. Risk ve Fırsat Yönetimi

Sürdürülebilirlik açısından risk ve fırsat yönetimi, işletmelerin çevresel, sosyal ve ekonomik riskleri ve fırsatları tanımlama, değerlendirme, yönetme ve hedeflerine entegre etme sürecidir. Bu süreç, işletmelerin sürdürülebilirlik hedeflerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmelerine ve uzun vadeli başarılarını sürdürmelerine yardımcı olur.

İşletmeler, çevresel, sosyal ve ekonomik alanlarda karşılaşılabilecekleri potansiyel riskleri tanımlar ve değerlendirir. Örneğin, iklim değişikliği, kaynak kıtlığı, işçi hakları ihlalleri gibi faktörler risk olarak belirlenebilir.

İşletmeler, sürdürülebilirlik alanında potansiyel fırsatları belirler ve değerlendirir.

Örneğin, enerji verimliliği artırma, yenilenebilir enerji kullanımı, yeşil ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi gibi fırsatlar sürdürülebilirlik açısından değerlendirilebilir.

İşletmeler, tanımlanan riskleri ve fırsatları ele almak için uygun risk yönetimi stratejileri geliştirir. Bu stratejiler, risklerin azaltılması, transfer edilmesi, kabul edilmesi veya ortadan kaldırılması gibi çeşitli yaklaşımları içerebilir.

İşletmeler, tanımlanan sürdürülebilirlik fırsatlarını değerlendirir ve kullanır. Bu, yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, maliyet tasarrufları, rekabet avantajı sağlama ve sürdürülebilirlik performansını artırma gibi sonuçlar doğurabilir. Risk ve fırsat yönetimi süreci, işletmenin sürdürülebilirlik stratejisi ve hedefleriyle bütünleşmelidir. İşletmeler, risk ve fırsatların sürdürülebilirlik politikaları ve yönetim sistemleriyle uyumlu olduğunu izler ve sürekli olarak iyileştirme yaparlar.

4.8. Sürdürülebilirlik Stratejisi Belirleme

Sürdürülebilirlik stratejisi belirleme, bir şirketin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerini dengeleyerek uzun vadeli değer yaratmasını sağlayan bir süreçtir. İşte sürdürülebilirlik stratejisi oluştururken dikkate alınması gereken adımlar:

Paydaş Analizi: Öncelikle, şirketin hangi paydaşları etkilediğini ve bu paydaşların beklenti ve endişelerini belirlemek önemlidir. Paydaşlar arasında çalışanlar, müşteriler, yatırımcılar, tedarikçiler, toplum ve çevre yer alabilir.

Vizyon ve Hedef Belirleme: Şirket, sürdürülebilirlik stratejisinin uzun vadeli vizyonunu belirlemeli ve bu vizyona ulaşmak için somut hedefler koymalıdır. Bu hedefler ölçülebilir, zamanlı ve gerçekçi olmalıdır.

Eylem Planı Oluşturma: Belirlenen hedeflere ulaşmak için somut eylemler planlanmalı ve kaynaklar bu eylemlere tahsis edilmelidir. Bu eylemler, şirketin operasyonlarından tedarik zinciri yönetimine kadar birçok farklı alanda olabilir.

İzleme ve Değerlendirme:

Sürdürülebilirlik stratejisinin etkinliğini izlemek ve değerlendirmek önemlidir. Bu süreçte performans göstergeleri belirlenmeli ve düzenli olarak izlenmelidir. Ayrıca, stratejinin başarısız olduğu veya iyileştirme gerektiği alanlar belirlenerek düzeltici önlemler alınmalıdır.

İletişim ve şeffaflık: şirket, sürdürülebilirlik stratejisi ve performansı ile ilgili paydaşlarıyla şeffaf bir iletişim kurmalıdır. Paydaşlarla etkileşimde bulunarak geri bildirim almalı ve şirketin sürdürülebilirlik çabalarını paylaşmalıdır.

Sürdürülebilirlik stratejisi, şirketin uzun vadeli başarısı ve toplumsal etkisi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, şirketlerin bu stratejiyi ciddiye alması ve etkin bir şekilde uygulaması önemlidir.

SONUÇ

Bu kitap, sürdürülebilirlik ve paydaş yönetimi konularında derinlemesine bir inceleme sunarak modern iş dünyasında önemli bir rol oynayan bu kavramları anlamamıza yardımcı olmuştur. Sürdürülebilirlik stratejilerinin geliştirilmesi ve etkin bir şekilde uygulanması, işletmelerin hem çevresel hem de sosyal etkileri dengelerken uzun vadeli değer yaratmalarını sağlar. Kitap, sürdürülebilirlik yönetim sistemi, çevresel ve sosyal kategoriler ile yönetim kategorisi gibi önemli konuları kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Bu sayede, işletmelerin sürdürülebilirlik ve paydaş yönetimi alanlarında daha bilinçli adımlar atmasına ve başarılı stratejiler geliştirmesine katkı sağlamıştır. Sonuç olarak, sürdürülebilirlik ve paydaş yönetimi ilkelerini benimseyen işletmeler, hem kısa hem de uzun vadede finansal ve itibari açıdan daha başarılı olma potansiyeline sahiptir.

Bu kavramlar, işletmelerin sadece kar amacı gütmekten öte, toplumsal ve çevresel sorumluluklarını da üstlenmelerini teşvik etmektedir. Kitap, sürdürülebilirlik ve paydaş yönetimi alanında önemli bir kaynak oluşturarak, işletmelerin bu konularda daha bilinçli ve sorumlu bir yaklaşım benimsemelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilirlik ve paydaş yönetimi ilkelerinin benimsenmesi, işletmelerin rekabet avantajı elde etmelerine ve uzun vadeli sürdürülebilir büyüme sağlamalarına da katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, sürdürülebilirlik ve paydaş yönetimi, işletmelerin geleceğe yönelik başarılı ve etik bir iş yapma biçimini benimsemelerine yardımcı olacak önemli kavramlardır.

Mine Özüm Güzeltoprak

Cantekin Ertekin

KAYNAKÇA

Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures.

Tak, Bilçin İşlemelerin Sosyal Sorumlulukları ve Paydaş Grupları ile İlişkilerinin Yönetimi, 2009

John Elkington, "The triple bottom line for twenty first century business, Companies in a World of conflict: NGO's sanctions and corporate responsibility", Chapter 1

Thomas DONALDSON, Lee E PRESTON, "The Stakeholder Theory Of The Corporation: Concepts, Evidence, And Implications", Academy Of Management Review, 1995, Vol: 20, No:1, s. 68

Freeman R.E (2000) A Stakeholder Theory Of The Modern Corporation, Edt:John W. Dienhart, Oxforth University Press, New York.

Freeman, R. Edward; (1984) "Strategic Management: A StakeholderApproach", Boston: Pitman

Freeman, R. Edward; "A Stakeholder Theory Of The Modern Corporation",Business And Society, Der.Dienhart.